تلاشی در مسیر موفقیت

ترنج بوک

- دانلود گام به گام تمام دروس
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- دانلود نمونه سوالات امتحانی
- مشاوره کنکور
- فیلم های انگیزشی

Www.ToranjBook.Net

ToranjBook_Net

ToranjBook_Net

دفترچه شماره ۴

آزمون شماره ۲۱

جمعه ۱۴۰۱/۰۲/۰۲

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه درست را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤالاتی که باید پاسخ دهید: ۲۸۰	مدت پاسخگویی: ۲۶۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی		تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
				از	تا	
۱	فارسی		۲۵	۱	۲۵	۱۸ دقیقه
۲	زبان عربی (عمومی)		۲۵	۲۶	۵۰	۲۰ دقیقه
۳	دین و زندگی		۲۵	۵۱	۷۵	۱۷ دقیقه
۴	زبان انگلیسی		۲۵	۷۶	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۵	ریاضی و آمار ۳	ریاضیات	۱۵	۱۰۱	۱۱۵	۳۵ دقیقه
	ریاضی و آمار ۱		۱۰	۱۱۶	۱۲۵	
	ریاضی و آمار ۲		۱۰	۱۲۶	۱۳۵	
۶	اقتصاد		۲۰	۱۳۶	۱۵۵	۲۰ دقیقه
۷	علوم و فنون ادبی ۳	علوم و فنون ادبی	۱۵	۱۵۶	۱۷۰	۲۵ دقیقه
	علوم و فنون ادبی ۱		۱۰	۱۷۱	۱۸۰	
	علوم و فنون ادبی ۲		۱۰	۱۸۱	۱۹۰	
۸	جامعه‌شناسی ۳	جامعه‌شناسی	۱۵	۱۹۱	۲۰۵	۳۰ دقیقه
	جامعه‌شناسی ۱		۱۵	۲۰۶	۲۲۰	
۹	زبان عربی (اختصاصی)		۱۰	۲۲۱	۲۳۰	۱۰ دقیقه
۱۰	تاریخ ۳	تاریخ	۱۰	۲۳۱	۲۴۰	۲۰ دقیقه
	تاریخ ۱		۱۰	۲۴۱	۲۵۰	
	تاریخ ۲		۱۰	۲۵۱	۲۶۰	
۱۱	جغرافیا ۳	جغرافیا	۱۰	۲۶۱	۲۷۰	۲۰ دقیقه
	جغرافیای ایران		۱۰	۲۷۱	۲۸۰	
	جغرافیا ۲		۱۰	۲۸۱	۲۹۰	
۱۲	فلسفه ۲	فلسفه	۱۵	۲۹۱	۳۰۵	۳۰ دقیقه
	فلسفه ۱		۱۵	۳۰۶	۳۲۰	

آزمون‌های سراسری گاج

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
فارسی	امیرنجات شجاعی	اسماعیل محمدزاده ـ مسیح گرجی مریم نوری‌نیا ـ فاطمه اسدی
زبان عربی	روح‌اله اصغری	شاهو مرادیان ـ پریسا فیلو
دین و زندگی	مرتضی محسنی‌کبیر	بهاره سلیمی ـ عطیه خادمی
زبان انگلیسی	امید یعقوبی‌فرد مهدیه حسامی	مهدیه حسامی ـ مریم پارسائیان کاظم عباسی
ریاضیات	محمد یگانه	ندا فرهختی ـ مریم ولی‌عابدینی مینا نظری
اقتصاد	سیدامیرحسین میراسکندری	مریم‌پارسائیان
زبان عربی اختصاصی	بهروز حیدربکی ـ شاهو مرادیان	شاهو مرادیان ـ پریسا فیلو
تاریخ	زهرا فروغی	مریم پارسائیان
جغرافیا	محسن مصلایی	مریم پارسائیان
جامعه‌شناسی	آزیتا بیدقی	مریم پارسائیان
فلسفه	حیدرجلالی	مریم پارسائیان

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی ـ عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی ـ مروارید شاه‌حسینی ـ مریم پارسائیان ـ زهرا رجبی ـ سپیده‌سادات شریفی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

طراح شکل: آرزو گلفر

حروف‌نگاران: پگاه روزبهانی ـ مینا عباسی ـ مهناز السادات کاظمی ـ زهرا فتاحی ـ فرزانه رجبی ـ ربابه الطافی

فروشگاه مرکزی گاج: تهران ـ خیابان انقلاب نبش بازارچه کتاب

اطلاع رسانی و ثبت نام ۶۴۲۰-۰۲۱

نشانی اینترنتی www.gaj.ir

به نـام خـدا

حقوق دانش‌آموزان در آزمون‌های سراسری گاج

داوطلب گرامی؛ با سلام در اینجا شما را با بخشی از حقوق خود در آزمون‌های سراسری گاج آشنا می‌نماییم:

۱- اطلاعات شناسـنامه‌ای و آموزشـی شما مانند نام، نام خانوادگی، جنسیت و گروه آزمایشی بایستی به صورت صحیح در بالای پاسخ‌برگ درج شده باشد.

۲- آزمون‌های سراسری گاج باید راس ساعت اعلام شده در دفترچه، شروع و خاتمه یابد.

۳- محل برگزاری آزمون باید از لحاظ سرمایش و گرمایش، نور کافی، نظافت و سایر موارد در حد مطلوب و استاندارد باشد.

۴- سؤالات آزمون‌های سراسری گاج بایستی نزدیک‌ترین سؤالات به کنکور سراسری باشد و عاری از هرگونه اشکال علمی و تایپی باشد.

۵- در هنگام برگزاری آزمون باید تغذیه رایگان دریافت نمایید.

۶- بعد از هر آزمون و به هنگام خروج از جلسه آزمون بایستی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی هر آزمون را دریافت نمایید.

۷- کارنامه‌ی هر آزمون بایستی در همان روز آزمون به روش‌های ذیل تحویل شما گردد:

- مراجعه به سایت گاج به نشانی www.gaj.ir
- مراجعه به نمایندگی.

۸- خدمات مشاوره‌ای رایگانی که در طی ۱ مرحله آزمون (ویژه داوطلبان آزاد) ارائه می‌گردد شامل:

- برگزاری جلسه مشاوره حداقل یکبار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی حداقل ۲ بار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی با اولیا حداقل یک‌بار در هر فاز [آزمون‌های سراسری گاج در چهار فاز تابستانه، ترم اول، ترم دوم و جامع برگزار می‌گردد].
- بررسی کارنامه آزمون توسط رابط تحصیلی در هر آزمون.

چنانچـه در هـر یک از مـوارد فوق کمبود و یا نقصی مشـاهده نمودید لطفاً بلافاصله با تلفـن ۶۴۲۰ — ۰۲۱ تماس حاصل نموده و مراتب را اطلاع دهید.

در گاج، بهترین صدا، صدای دانش‌آموز است.

تلاش در مسیر موفقیت

فارسی

۱ **۴** **معادل معنایی: زاد:** توشه، خوردنی و آشامیدنی که در سفر همراه می‌بَرَند.

۲ **۱** **موارد نادرست در گزینهٔ (۱):**

برآمدگی پشت پای اسب ـ بهره‌ور ـ ضروری

موارد نادرست در سایر گزینه‌ها:

۲) دراز و لاغر ـ چنبرهٔ گردن

۳) قوس زیر گردن

۴) جای پست ـ میان دو کتف

معنی واژگان پیشنهادی در سؤال:

گرم‌رو: مشتاق، به شتاب رونده و چالاک، کوشا

اِلزام: ضرورت، لازم گردانیدن، واجب گردانیدن

وَقَب: هر فرورفتگی اندام چون گودی چشم (**غارِب:** میان دو کتف / **کُلّه:** برآمدگی پشت پای اسب / **آخُره:** چنبرهٔ گردن، قوس زیر گردن)

دَمان: خروشنده، غرّنده، مهیب، هولناک

محذور (محظور): مانع و مجازاً گرفتاری و مشکل (**محظوظ:** بهره‌ور / **حضیض:** جای پست در زمین یا پایین کوه)

چلمن: آن‌که زود فریب می‌خورد، هالو؛ بی‌عرضه، دست و پا چلفتی (**دیلاق:** دراز و لاغر)

عیار: ابزار و مبنای سنجش، معیار

۳ **۳** **معنی درست واژه‌ها: مَرمّت:** اصلاح و رسیدگی (مروّت: جوانمردی، مردانگی)

عَنود: ستیزه‌کار، دشمن و بدخواه

تقریظ: مطلبی ستایش‌آمیز دربارهٔ کتاب، نوشته و مانند آن‌ها.

سَفاهت: بی‌خردی، کم‌عقلی، نادانی

۴ **۳** **املای درست واژه در سایر گزینه‌ها:**

۱) **آشباه:** جمعِ شبه و شَبَه، مانندها، همانندان

۲) **عَداوت:** دشمنی

۴) **دبّاغ:** پوست‌پیرا

۵ **۴** **املای درست واژه‌ها:**

قربت: نزدیکی (غربت: دوری)

مناصب: جمع منصب، جایگاه‌ها (مناسب: درخور، شایسته)

غالب: پیروز، مسلّط (قالب: شکل، هیأت)

متابع: پیروی‌کننده

۶ **۳** **املای درست واژه‌ها:**

ب) هایل: ترس آور، هولناک (حایل: جداکننده، مانع دو چیز)

د) خواری: پستی، فرومایگی

۷ **۴** بیت گزینهٔ (۴) سرودهٔ «ابوالقاسم لاهوتی» است.

توجّه: نمونه‌های به کار رفته در این سؤال با توجّه به اهداف آموزشی کتاب درسی و صرفاً از بخش شعرخوانی انتخاب شده است.

۸ **۱** **جناس همسان:** ـــ

ایهام تناسب: ـــ

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) **تناقض:** عین ادبار بودن اقبال

ایهام تناسب: عین: ۱ـ مانند (معنی مورد نظر) ۲ـ چشم (معنی غایب / تناسب با «دیده»)

۳) **تشبیه:** آفتاب مهر و وفا / هرآن که ... به ماه

ایهام تناسب: مهر: ۱ـ محبّت (معنی مورد نظر) ۲ـ خورشید (معنی غایب / تناسب با «ماه و آفتاب و غروب»)

۴) **تشخیص:** جان‌بخشی به چرخ و خورشید

تشبیه: جواهر انجم

۹ **۱** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۲) **ماه:** ۱ ـ قمر (معنی مورد نظر) ۲ ـ ماه سی روزه (معنی غایب / تناسب با «هفته»)

۳) **روان:** ۱ ـ رونده (معنی مورد نظر) ۲ ـ روح (معنی غایب / تناسب با «جان»)

۴) **به:** ۱ ـ بهتر (معنی مورد نظر) ۲ ـ نوعی میوه (معنی غایب / تناسب با «باغ و سیب»)

۱۰ **۲** **بررسی آرایه‌ها:**

استعاره (بیت «ج»): جان استعاره از معشوق

کنایه (بیت «ب»): در تاب بودن کنایه از بسیار آزار دیدن / انگشت‌نما شدن کنایه از رسوایی

جناس ناقص (بیت «د»): کیش و پیش (اختلافی)

حسن تعلیل (بیت «ه»): دلیل خمیدن قامت عاشقان، این است که در خاک راه معشوق به دنبال دل گم‌شده و عاشق خود می‌گردند.

ایهام تناسب (بیت «الف»): مهر ۱ـ محبّت (معنی مورد نظر) ۲ـ خورشید (معنی غایب / تناسب با صبح)

جناس تام (بیت «و»): هوا (آرزو)، هوا (جَوّ)

۱۱ **۴** **واج‌آرایی:** تکرار صامت «ر»، «ت» و «ن»

جناس: ـــ

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) **استعاره:** جان‌بخشی به غنچه

تناسب: چمن، گل، غنچه

۲) **حسن تعلیل:** دلیل باز نشدن غنچه‌ها شرمشان از زیبایی معشوق است.

تشبیه: عارض به گل ـ تشبیه چهرهٔ معشوق به گل و زیباتر دانستنش از آن

۳) **اغراق:** زیباتر دانستن چهرهٔ معشوق از گل

مجاز: چمن مجاز از باغ

تلاشی درمسیر موفقیت

۱۲ **۳** حذف فعل: ای دوست [روی سخنم با توست.] (۱ بار)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) **گروه‌های قیدی:** به جوی ـ هر لحظه ـ چرا

۲) **وابسته‌های پیشین:** هر ـ هزار

۴) **گروه‌های مسندی:** سرگشتهٔ او ـ دشمن ـ دشمن حق

۱۳ **۱** **ترکیب‌های اضافی:** جان مریض ـ مریض عشق ـ عشق تو ـ رخ تو ـ نگاه ...ش ـ خدنگ عشق ـ نهاد سنگ ـ ناله‌های ... ش [۸ ترکیب]

ترکیب‌های وصفی: نگاه بازپسین ـ هر قلب ـ قلب خسته ـ ناله‌های حزین [۴ ترکیب]

۱۴ **۴** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۱) دنیا و دین نباشد.(وجود ندارد)
نهاد

۲) گردون قفسی سبز و پرچشمه چو دام است.
صفت

۳) در دل می‌زند.
مضاف‌الیه

۱۵ **۴** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۱) هیچ نگفتی [که] عاشق تنهای من کجاست؟

۲) [اگر] ایمنی خواهی، ز اوج اعتبار اندیشه کن

۳) ندانم [که] چه تقاضا دارد.

۱۶ **۳** واو در هر دو مصراع «حرف ربط» است.

می‌کند سیر مقامات و ز جا نمی‌جنبد / پیوسته کوچه گردی می‌کند و دائم به جاست
حرف ربط *حرف ربط*

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) افلاک از تو سرنگون خاک از تو چون دریای خون / ماهت نخوانم ای فزون از ماه‌ها و سال‌ها
مسند *مسند* *مسند* *مسند*

۲) ش (مصراع اوّل): متمّم / ش (مصراع دوم): مضاف‌الیه برای سر

۴) ترسم (می‌ترسم): مضارع اخباری / ندهد و کنم: مضارع التزامی

۱۷ **۱** **مفهوم گزینهٔ (۱):** فراگیری رحمت خداوند

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: وحدت وجود

۱۸ **۴** با توجّه به مضمون، ابیات سؤال معرّف وادی سوم (معرفت) از وادی‌های هفت گانهٔ عشق در منطق‌الطّیر است.

۱۹ **۱** **مفهوم گزینهٔ (۱):** پرهیز از همنشینی با سایر انسان‌ها / انزوا طلبی

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: پرهیز از همنشینی با بدان

۲۰ **۳** **مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینهٔ (۳):** اثر ظلم به ظالم بازمی‌گردد. / از مکافات عمل گریزی نیست.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) تغییرناپذیری سرشت ظالمان

۴) ماندگاری اثر ظلم

۲۱ **۲** ابیات از زبان «باز» نقل شده است.

۲۲ **۳** **مفهوم مشترک قطعهٔ شعر سؤال و گزینهٔ (۳):** نکوهش علنی کردن عمل ناجوانمردانه و ضرورت پنهان ماندن نامردی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) تسلیم عاشقانه

۲) شکوه از اهل زمانه

۴) تنهایی

۲۳ **۳** **مفهوم مشترک رباعی سؤال و گزینهٔ (۳):** دعوت به خودشناسی / خودشناسی، کلید آگاهی از اسرار هستی است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) خودستایی شاعر

۲) اشاره به وحدت وجود در عالم آفرینش

۴) ضرورت تسلیم در راه عشق

۲۴ **۳** **مفهوم گزینهٔ (۳):** لذّت رنج عشق / تسلیم و رضا

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: آمیخته بودن رنج و راحتی در جهان

۲۵ **۳** **مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۳):** ضرورت سنجیده سخن گفتن

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) افشاگری عشق

۲) تقابل عشق و آسایش

۴) تسلیم عاشقانه

تلاشگر درمسیر موفقیت

زبان عربی (عمومی)

■■ **درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را در ترجمه یا تعریب مشخّص کن (۳۵ ــ ۲۶):**

۲۶ ۱ ترجمهٔ کلمات مهم: نُـزِّلَ: فـرود آورده شـدند، نـازل شـدند / **تنزیلاً:** بی تردید (مفعول مطلق تأکیدی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) «نُزِّلَ» مجهول است و «الملائکةُ» نائب فاعل.

۳) «نُزِّلَ» ماضی مجهول است نه مضارع!

۴) «بسیار» ترجمهٔ نادرستی است و باید به صورت مفعول مطلق تأکیدی بیاید.

۲۷ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «صدیقٌ» نکره است: دوستی، یک دوست / عیبش (← عیبی در آن)

۲) «أحدٌ کاملٌ» ترکیب وصفی است: شخص کاملی / عدم ترجمـهٔ «فیـه» / «لا یوجد» درست ترجمه نشده است.

۴) ساختار عبارت رعایت نشده است. / ضمناً حـرف «أو: یـا» نادرسـت ترجمـه شده است. / زائد بودن «هیچ»

۲۸ ۳ چند نکته:

۱: «الحقیقیّینَ» صفت «المؤمنینَ» است: از صفات مؤمنان حقیقی (واقعی) نه صفت «صفات» (ردّ گزینه‌های (۲) و (۴)).

۲: «مِن صفاتِ المؤمنین: از صـفات مؤمنـان» نـه «یکـی از صـفات مؤمنـان» (ردّ گزینهٔ (۱))، ضمناً ضمیر «شان» در «پاکدامنی‌شان» اضافی است.

۲۹ ۱

نکته: ترکیب «اِقتراحٌ جیّدٌ أن ... » باید به این صورت ترجمه شود: پیشنهاد خـوبی است که ..... . بنابراین گزینه‌های (۳) و (۴) نادرستند. / در گزینهٔ (۳) ضمیر «هنَّ» ترجمه نشده است. / در گزینهٔ (۲) «اگر: إن» نداریم. و «تُصبِحَ: بشود» نه «کند». / در گزینهٔ (۴) نیز «دانش‌آموزان» و «بهبود یابد» نادرستند.

۳۰ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «چنان‌چه» معادلی ندارد. / دقّت کنید واژهٔ ابتدای عبارت «إنَّ» است نه «إنْ»! / «تَحَقُّق» مصدر است نه فعل: محقّق شدنِ ... . / «أنْ یَتَحَلّی: آراسته شود»

۲) دقّت کنید «تَحَقُّق» یعنی «محقّق شدن» نه «محقّق ساختن». / «یَسْتَغْرِقُ: زمان می‌بَرد، می‌گیرد» نه «نیازمند است»! / باشد (← شود)

۳) «اگر» نداریم و ابتدای این عبارت «إنَّ» است. / «خواهانِ» معادلی ندارد. / فعـل «یَسْتَغْرِقُ» نادرست ترجمه شده است. / ساختار عبارت نیز به هم ریخته است.

۳۱ ۴ ترجمهٔ کلمات مهم: قد وَهَبَ: بخشیده است / **کُلاً مِن:** هر یک از / **یَستطیعُ بها:** که با آن می‌تواند / **أن یُدافِعَ عن نفسه:** از خودش دفاع کند

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «دارند» معادلی ندارد. / «تا = حتّی» معادلی ندارد. / بتوانند (← می‌تواند)

۲) ضمیر «ـَش» اضافی است.

۳) «همهٔ مخلوقات» ترجمهٔ درستی نیسـت. / «قـدرة» مفـرد اسـت. / (بتوانـد (← می‌تواند)

۳۲ ۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) در این گزینه دو اشـتباه وجـود دارد. اوّلاً «فـي الأرض» ترجمـه نشـده است. / ثانیاً «لا یَنْتَفِعُ أحدٌ» یعنی «احدی سود نمی‌برد». «دشمنی کردن به احدی سود نمی‌رساند» ترجمهٔ این عبارت است: لا یَنفع العدوان أحداً. / عدم ترجمهٔ «بـ»

۳) در ساختار جمله جابه‌جایی صورت گرفتـه اسـت و واژهٔ «لأنَّـه» در ترجمـه نیامده است.

۴) «الصَّداقَة» یعنی «دوستی» نه «راستگویی»! / «لا یَنْتَفِعُ» مضارع اسـت نـه ماضی. / زائد بودن «هیچ»

۳۳ ۲ ترجمهٔ درست عبارت: هر کـس ..... ، **نتـایج دردنـاکی را** مشاهده خواهد کرد.

۳۴ ۲ در گزینهٔ (۲) «با» معادلی ندارد. / «صَیَّرَ» یعنی «گردانید» نـه «گشت» (گشت: صارَ)

۳۵ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

«همانند» معادلش «کَـ» یا «مثلُ» است (ردّ گزینـهٔ (۳)). / «انـدکش» ترکیـب اضافی است: «قلیلُهُ» نه «القلیلُ منـه» (ردّ گزینـهٔ (۲)). / دقّـت کنیـد «سـود می‌رساند»، «**یَنْفَعُ**» می‌شود نه «یَنْتَفِعُ: بهره‌منـد مـی‌شـود» و نـه «نفـع» (رد گزینه‌های (۱) و (۲)) / «کشنده: قاتِلٌ» که گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است.

■■ **متن زیر را با دقّت بخوان سپس متناسب با آن به سؤال‌های آمـده پاسـخ بده (۴۲ ــ ۳۶):**

جوانی از مهم‌ترین مراحل زندگی انسان به شمار می‌آیـد؛ چـه در ایـن مرحله جوان آیندهٔ شغلی خود را مشخّص و برای بهبود زندگی‌اش تلاش می‌کند. و شاید خطرناک‌تـرین مشـکلاتی کـه جوانـان بـا آن روبـه‌رو می‌شوند، مشکل بیکاری است! و آن مشـکلی اقتصـادی، اجتمـاعی و امنیّتی است که در کشورهای جهان سوم بیشتر آن را می‌بینیم!

پژوهش‌های علمی تأکید می‌کنند که بیکاری آثاری منفی بـر سـلامتی روانی دارد، هم‌چنان که آثار منفی خود را بر سلامت جسـمی دارد. و در نتیجهٔ مشکلات روانی، نسبت جرم‌هـا ماننـد قتـل و تجـاوز در میـان بیکاران افزایش می‌یابد!

و مشکل بیکاری در عصر کنونی ما بیشتر از گذشته شده است؛ زیرا شغل‌ها و شرایط زندگی دگرگون شده است. لذا جوان نیازمند به یـادگیری و کسـب تجربه (تخصص)ها است تا برای خود فرصت‌های شغلی پیدا کند یا خودش آن‌ها را ایجاد کند! همانطور که بر دولت‌هاست با برنامه‌هایی علمی و لـوایح (برنامه‌های) اقتصادی این مشکل را برطرف کنند!

و ما می‌بینیم که اسلام جوانان را به تخصّص‌گرایی دعوت می‌کند؛ یعنـی یادگیری حرفه‌ها مانند تجارت، کشاورزی و صنعت. و در حـدیث آمـده است: «خداوند متخصّص (استادکار) امین را دوست دارد»!

۳۶ **۳** **ترجمهٔ گزینهٔ (۳):** «بیکاری مشکلی اقتصادی است که منجر به مشکلاتی امنیّتی می‌شود.»؛ چون بیکاری باعث افزایش جرم و جنایت و ایجاد مشکلات امنیّتی می‌شود.

ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) **ترجمه:** در کشورهای ثروتمند و پیشرفته وجود ندارد! [چنین مطلبی در واقعیّت درست نیست؛ و در متن هم چنین ادّعایی نشده است.]

۲) **ترجمه:** خطرناک‌ترین مشکلی است که دنیا امروزه با آن روبه‌رو شده است! [در متن آمده خطرناک‌ترین مشکل برای جوانان است.]

۴) **ترجمه:** بیکاری پدیده‌ای جدید است که در قرن‌های گذشته نبوده است! [چنین مطلبی در متن نیامده است.]

۳۷ **۴** **ترجمهٔ گزینهٔ (۴):** براساس متن، بیکار آموزش ندیده است و هیچ مهارت و تجربه‌ای در زندگی‌اش ندارد! / اینگونه نیست که هیچ مهارتی نداشته باشد، یا چیزی یاد نگرفته باشد؛ بلکه مهارت‌های لازم برای انجام یک شغل را ندارد.

سایر گزینه‌ها درست است؛ زیرا با توجّه به پاراگراف دوم، بیکار در معرض نگرانی و افسردگی (مشکلات روانی) است و به بیماری‌های قلبی دچار خواهد شد (مشکلات جسمی). و گاهی اقدام به جنایتی می‌کند که با آن به جامعهٔ خود آسیب می‌رساند!

۳۸ **۳** **ترجمهٔ گزینهٔ (۳):** جوانان مهارت‌های لازم برای کار را کسب نکرده باشند! (با توجّه به پاراگراف سوم!)

ترجمهٔ سایر گزینه‌ها:

۱) تعداد جوانان در کشور بالا رفت.

۲) دولت به حل این مشکل توجه کرد.

۴) بیشتر ساکنانش از ثروتمندان بودند و هیچ نیازی به آن‌ها برای کار نداشتند.

۳۹ **۴** **ترجمهٔ گزینهٔ (۴):** «به خاطر پیشرفت علم آسان‌تر از گذشته شد!» که نادرست است؛ چون در متن چنین ادّعایی نشده است. چه بسا کارها پیچیده‌تر و سخت‌تر شده‌اند و نیازمند آموزش‌های بیشتر و کسب پختگی‌های بیشتر هستند. امّا سایر گزینه‌ها درست است: کار .....

ترجمهٔ سایر گزینه‌ها:

۱) جوانان را از بیماری‌های روانی نجات می‌دهد!

۲) جامعه را خوشبخت‌تر و مرفّه‌تر قرار می‌دهد!

۳) به انسان در ساخت آینده‌ای بهتر کمک می‌کند!

■ **گزینهٔ درست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخّص کن (۴۲ ــ ۴۰):**

۴۰ **۱** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۲) «یُحَدِّدُ» در باب تفعیل است و این باب فقط یک حرف زائد دارد و آن تکرار عین الفعل است (فَعَّلَ).

۳) در باب «تَفعُّل» نیست.

۴) این فعل مجهول نیست و معلوم است.

۴۱ **۲** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۱) «تَغَیَّرَتْ» در باب تفعّل است نه تفعیل.

۳) دو حرف زائد دارد؛ تـ و تکرار عین الفعل.

۴) باب تفعّل دو حرف زائد دارد.

۴۲ **۴** **دقت کنید:** «الشباب» این‌جا معنای جوانان دارد نه جوانی؛ پس مفرد مذکّر نیست (ردّ گزینهٔ (۲)). / «المهن» اسم «إنّ» است. / ضمناً مفعول است نه فاعل! (ردّ گزینهٔ (۱)) و معرفه به «ال» است نه نکره (ردّ گزینهٔ (۳)).

■■ **گزینهٔ مناسب را در پاسخ به سؤال‌های زیر مشخص کن (۵۰ ــ ۴۳):**

۴۳ **۲** «الظالمین» جمع مذکّر سالم است: **الظالِمینَ**.

۴۴ **۲** **ترجمه و بررسی گزینه‌ها:**

۱) الفَرِیسَة (طعمه، شکار): حیوانی که صید و خورده می‌شود!

۲) المَأموم (اقتدا کننده، تابع): شخصی که به او اقتدا می‌شود! [این تعریف «إمام» است!]

۳) الطِّمر (لباس کهنه): لباسی قدیمی که نزدیک است پاره شود!

۴) السَّماح (اجازه): اجازه به شخصی برای انجام دادن کاری!

۴۵ **۳** در گزینهٔ (۳) هیچ دو واژه‌ای با هم متضاد نیستند؛ **ترجمه:** برادرم در اتاق اوّل خوابیده است و در اتاق دوّم پسر عمویم خوابیده است!

ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) رَخیصَة: ارزان» با «غالِیَة: گران» / **ترجمه:** در این فروشگاه ما، لباس‌هایی ارزان و گران وجود دارد!

۲) «ضِیاء: روشنایی» با «الظُّلمَة: تاریکی» / **ترجمه:** اندیشیدن نور و روشنایی است و امید است انسان را از تاریکی بیرون آورد!

۴) «الیَمین: راست» با «الیَسار: چپ» / **ترجمه:** مسافران (آقا) در سمت راست و مسافران (خانم) در سمت چپ برای بازرسی ایستادند!

۴۶ **۳** منظور از **نوع، همان ماضی، مضارع یا امر** است. حالا فعل‌های هر گزینه را از نظر ماضی، مضارع و امر بودن، بررسی می‌کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

۱) «اِرْحَمْ: فعل امر» / «یَرْحَمُ: فعل مضارع»

۲) «آمَنوا: فعل ماضی» / «تَقولونَ: فعل مضارع» / «لا تَفْعَلونَ: فعل مضارع»

۳) «اُنظُرْ: فعل امر» / «قالَ: فعل ماضی» / «لا تَنْظُر: فعل نهی» / «قال: فعل ماضی»

۴) «مَلَکَ: ماضی» / «هَلَکَ: فعل ماضی»

۴۷ **۴** در گزینهٔ (۴) «هَدانی: مرا هدایت کرده است» نون وقایه وجود دارد.

۴۸ **۲**

نکته: آن چیزی که وقوع فعل را بدون هیچ شک و تردیدی قرار می‌دهد، مفعول مطلق تأکیدی است.

در گزینهٔ (۲) مفعول مطلق تأکیدی داریم؛ اِستِشارَةً! **ترجمه:** قطعاً با باتجربگان مشورت می‌کنیم تا در مشکلات نیفتیم!

۴۹ ۱ در گزینهٔ (۱) «الظّالِمونَ» صفت است برای «قَوم»: قوم ستمگر ابراهیم.

نکته: «قوم» هم مضاف است و هم موصوف و به خاطر مضاف بودن نمی‌تواند «الـ» بگیرد.

۵۰ ۳ «أُمِّ» در گزینهٔ (۳) منادی است؛ **ترجمه:** مادرم؛ می‌دانم که بهشت در زیر پاهای شماست!

ترجمهٔ سایر گزینه‌ها:

۱) مادرم برای ما سفرهٔ غذا را آماده می‌کند!

۲) مادرم رفت تا آن‌چه را برای خانه نیاز دارد، خریداری کند!

۴) مادری که به تربیت فرزندانش واقعاً اهمیّت می‌دهد، بهترین زن است!

دین و زندگی

۵۱ ۳ در پس خلقت تک‌تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم است یعنی خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی‌دهد. قرآن‌کریم در آیات متعدد و گوناگون بر این نکته تأکید می‌کند و آفرینش جهان را «حق» می‌داند و از آن جمله می‌فرماید: «وَ ما خَلَقنَا السَّماواتِ وَ الاَرضَ وَ ما بَینَهُما لاعِبینَ ما خَلَقناهُما الّا بِالحَقّ: و ما آسمان‌ها و زمین و آن‌چه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم، آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم».

۵۲ ۱ ـ یکی دیگر از سرمایه‌ها شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن می‌باشد از این روست که همهٔ ما فضائلی چون صداقت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم.

ـ آیهٔ «اِنّا هَدَیناهُ السَّبیلَ اِمّا شاکِرًا وَ اِمّا کَفورًا» یکی از سرمایه‌های انسان است که به آن، اختیار و انتخاب و اراده می‌گویند، درست است در این آیه، دربارهٔ هدایت و شکر آمده ولی موضوع اصلی آن همان اراده و اختیار انسان است.

ـ اولین گام برای حرکت به سوی رستگاری و تقرب الهی، شناخت انسان است یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای او و چگونگی به کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب به خداوند و نحوهٔ مقابله یا دوری از این موانع.

۵۳ ۱ امام رضا (ع) حدیثی مفصل در ارزش علم از پیامبر اکرم (ص) نقل می‌کند که قسمتی از آن چنین است: «اگر آموختن دانش با هدف الهی همراه باشد، کار نیک (حسنه) تلقی می‌شود، علم‌آموزی، عبادت است و مذاکرهٔ علمی، تسبیح و تقدیس پروردگار، و عمل و رفتار هماهنگ با علم، جهاد در راه خداست ...».

۵۴ ۲ امام علی (ع) دربارهٔ عقاید و آیین پرستش مردم، در دوران جاهلیت می‌فرماید: «مردم آن زمانه، مذاهب پراکنده و خواسته‌های متناقض و روش‌های متفاوت داشتند برخی خدا را شبیه سایر مخلوقات می‌دانستند و برخی نیز غیر او را پرستش می‌کردند.»

۵۵ ۴ هر کس که به خدا و آخرت ایمان دارد و عمل صالح انجام می‌دهد (علت): «مَن آمَنَ بِاللّهِ وَ الیَومِ الآخِرِ وَ عَمِلَ صالحاً» دارای انرژی فوق‌العاده و همتی خستگی‌ناپذیر می‌شود و از کار خود لذت می‌برد و انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست، خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند امّا به آن دل نمی‌سپرند (علت) از این رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند (معلول).

۵۶ ۲ با توجه به صفت حکیم بودن خداوند متعال، اگر بناست با این همه استعدادها و سرمایه‌های مختلفی که خداوند در وجود ما قرار داده است، خاک شویم و معادی هم نباشد، این سؤال مطرح می‌شود که دلیل آفریدن این استعدادها و سرمایه‌ها در درون انسان چه بوده است؟ آیا بر این اساس آفرینش انسان و جهان، بی‌هدف و عبث نخواهد بود؟ که این موضوع را خداوند در آیهٔ ۱۱۵ سورهٔ مؤمنون به صورت استفهام انکاری پاسخ داده است: «اَفَحَسِبتُم اَنَّما خَلَقناکُم عَبَثًا وَ اَنَّکُم اِلَینا لا تُرجَعونَ: آیا گمان کرده‌اید که شما را بیهوده آفریدیم و شما به سوی ما بازگردانده نمی‌شوید؟».

۵۷ | ۱ براساس آیهٔ شریفهٔ «قل اِن کُنتُم تُحِبّونَ اللّهَ فَاتَّبِعونی یُحبِبکُمُ اللّهُ وَ یَغفِر لَکُم ذُنوبَکُم وَ اللّهُ غَفورٌ رَحیمٌ: بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است» شرط اینکه بنده‌ای محبوب خداوند خویش قرار بگیرد تبعیت و پیروی است (فَاتَّبِعونی) و نتیجهٔ رعایت آن دوست داشتن خدا و آمرزش گناهان است «یُحبِبکُمُ اللّهُ وَ یَغفِر لَکُم ذُنوبَکُم».

۵۸ | ۱ نعمت‌های بهشتی، دائمی است، و هیچ‌گاه خستگی و سستی و ملالت و دلزدگی ندارد و در آیات سورهٔ معارج می‌خوانیم: «و آن‌ها که امانت‌ها و عهد خود را رعایت می‌کنند و آن‌ها که به راستی ادای شهادت کنند و آن‌ها که بر نماز مواظبت دارند؛ آنان در باغ‌های بهشتی گرامی داشته می‌شوند».

۵۹ | ۴ امام موسی کاظم (ع) می‌فرماید: «خدایا! می‌دانم که بهترین توشهٔ مسافر کوی تو عزم و اراده‌ای است که با آن خواستار تو شده باشد» که این عبارت اشاره به اولین گام در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه، دارد، یعنی همان «تصمیم و عزم برای حرکت».

۶۰ | ۴ در آیات ۲۷، ۲۸ و ۲۹ سورهٔ فرقان می‌خوانیم: «ای کاش همراه و هم‌مسیر با پیامبر می‌شدیم ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم او ما را از یاد خدا بازداشت».

۶۱ | ۳ در آیهٔ ۱۱۹ سورهٔ مائده می‌خوانیم: «امروز روزی است که راستی راستگویان به آن‌ها سود بخشد، برای آن‌ها باغ‌هایی از بهشت است».
در آیات سورهٔ آل عمران می‌خوانیم: «و شتاب کنید برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که وسعت آن، آسمان‌ها و زمین است و برای متقیان (پرهیزکاران) آماده شده است، همان‌ها که در زمان توانگری و تنگدستی، انفاق می‌کنند ...».

۶۲ | ۲ رسول مکرّم اسلام (ص) روزی به یارانش فرمود: «کسی‌که دوست دارد نگاهش به چهرهٔ کسانی افتد که از آتش دوزخ در امان‌اند، به جویندگان علم بنگرد. سوگند به کسی‌که جان من در دست قدرت اوست هر شاگردی که برای تحصیل علم (نه به قصد شهرت و نه برای تظاهر و تفاخر) رفت و آمد کند، در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک‌سالهٔ عابد برای او منظور می‌گردد ...».

۶۳ | ۲ موارد (ب) و (ج)صحیح است ولی در مورد (الف) شراب و هر مایع مستی‌آور نه هر چیزی که مستی‌آور است، نجس می‌باشد و در مورد (د) ادرار و مدفوع هر حیوان حرام گوشتی که خون جهنده دارد نجس است نه هر حیوانی.

۶۴ | ۱ امام رضا (ع) حدیثی مفصل در ارزش علم از پیامبر اکرم (ص) نقل می‌کند که قسمتی از آن چنین است: «اگر آموختن دانش با هدف الهی همراه باشد، کار نیک (حسنه) تلقی می‌شود، علم‌آموزی، عبادت است و مذاکرهٔ علمی، تسبیح و تقدیس پروردگار. عمل و رفتار هماهنگ با علم، جهاد در راه خداست ...»

۶۵ | ۲ ما مسلمانان مانند سایر ملت‌ها، با تمدن جدید ارتباط مستقیم داریم، بنابراین، هم تحت‌تأثیر آن قرار می‌گیریم و هم می‌توانیم بر آن اثر بگذاریم، هر قدر آگاهی و هوشیاری ما بیشتر باشد، قدرت تأثیرگذاری ما بیشتر خواهد بود.
بررسی ضعف‌ها و قوت‌های این تمدن در عرصه‌های مختلف، این کمک را به ما می‌کند که در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره‌مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف‌ها و آسیب‌های آن، بتوانیم برنامه‌ریزی درست و کم اشتباهی را برای سامان‌دهی تمدن اسلامی در رسیدن به الگوی زندگی مبتنی بر تعالیم دین داشته باشیم.

۶۶ | ۴ خداوند در آیهٔ ۱۱۲ سورهٔ هود: «فَاستَقِم کَما اُمِرتَ وَ مَن تابَ مَعَکَ وَ لا تَطغَوا اِنَّهُ بِما تَعمَلونَ بَصیرٌ» از پیامبر اکرم (ص) می‌خواهد که نه تنها خودش، بلکه جامعه را برای برقراری جامعهٔ توحیدی و تمدن اسلامی به پایداری و استقامت در راه دعوت کند و به چنین مرحله‌ای از آمادگی برساند.

۶۷ | ۴ یکی از آثار مثبت حوزهٔ عدل و قسط، «مشارکت مردم در تشکیل حکومت» است: حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید برداشته شد و باعث شد برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شوند.

۶۸ | ۱ اگر انسان به فضیلت‌ها آراسته شد (مزیّن شد)، مقرّب درگاه خدا و مسجود فرشتگان می‌شود و اگر شخصیت یا «من» انسان وابسته به جسم او باشد، باید در دوران عمر بارها عوض شده و به شخص دیگری تبدیل شده باشد، لذا مربوط به بعد روحانی انسان است.

۶۹ | ۴ سرنوشت ابدی انسان‌ها براساس رفتار آنان در دنیا تعیین می‌شود و نوجوانی و جوانی، دوران تصمیم‌های بزرگ و سرنوشت‌ساز است، جوان و نوجوان معمولاً شجاعت روحی بالایی دارد و دست و پای وجودش چندان به رشته‌های دنیایی بسته نشده است از این رو، در این دوره نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند حس می‌شود.

۷۰ | ۳ یکی از ابعاد عدالت، عدالت اقتصادی است که قرآن‌کریم تفاوت انسان دین‌دار و بی‌دین را در آن دانسته و فرموده است: «اَرَاَیتَ الَّذی یُکَذِّبُ بِالدّینِ فَذٰلِکَ الَّذی یَدُعُّ الیَتیمَ وَ لا یَحُضُّ عَلیٰ طَعامِ المِسکین».

۷۱ | ۱ پیامبر (ص) دربارهٔ توجه به عدالت و حقوق مردم می‌فرماید: «برترین جهاد، سخن حقی است که انسان در مقابل سلطانی ستمگر بر زبان آورد».

۷۲ | ۱ از زمانی که ماشین‌آلات صنعتی ساخته شد و تولید انبوه کالا آغاز گردید، تولید فراوان شد و جاذبه تبلیغات نیازهای کاذب به وجود آورد تا انسان‌ها را به تنوع‌طلبی و مصرف‌گرایی سرسام‌آور سوق دهد تا سودآوری برای صاحبان کارخانه‌ها و سرمایه‌داران داشته باشد، جدّی‌ترین آسیب این رویه تغییر الگوی زندگی و دل مشغولی دائمی مردم به کالاهای گوناگونی است که همه روزه وارد بازار می‌گردد و اذهان و افکار را به خود مشغول می‌کند و در نتیجه، انسان را از اساسی‌ترین نیاز خود، یعنی پرورش و تکامل بعد معنوی و متعالی خویش، غافل می‌سازد.

۷۳ ۴ تمدن دوم اروپا که به تمدن دورهٔ قرون وسطی مشهور است، با کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بت‌پرستی و روی آوردن به مسیحیت آغاز شد و مبلغان مسیحی اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بود، تبلیغ می‌کردند.

۷۴ ۴ سخنان «مونتگمری وات» اسلام‌شناس انگلیسی دربارهٔ بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها از زمینه‌های پیدایش تمدن جدید است و موضوع ظهور ظلم فراگیر و پدیدهٔ استعمار از آثار منفی حوزهٔ عدل و قسط است.

۷۵ ۴ پس از گذر از قرون وسطی و شکل‌گیری دورهٔ جدید، توجه گسترده‌ای در کشورهای اروپایی به حقوق، قانون، ساختار حکومت و دولت پدید آمد که عموماً عکس‌العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا در قرون وسطی بود، آگاهی به قانون و حقوق که ابتدا با ترجمهٔ آثار اسلامی اتفاق افتاد، فوایدی برای تمدن جدید داشت.

زبان انگلیسی

۷۶ ۱ فیلم ساعت هشت شروع می‌شود، اما گفتند باید چند دقیقه زودتر به سینما برسیم.

توضیح: با توجه به مفهوم جمله و این که از مخاطب جمله خواسته شده است قبل از ساعت هشت در سینما باشد، شکل تفضیلی "early" مورد نیاز است. البته چون طرف دوم مقایسه بعد از جای خالی نیامده بعد از "earlier" به "than" نیازی نداریم.

۷۷ ۴ اندرو باهوش‌ترین دانش‌آموز کلاس بود. وقتی سؤال را دید، بلافاصله جواب را می‌دانست.

توضیح: با توجه به فعل "saw" که گذشتهٔ ساده است متوجه می‌شویم که نقطهٔ زمانی مورد نظر ما برای روایت گذشته است، پس نمی‌توان از گزینهٔ (۱) بهره گرفت. دقت کنید که "know" جزء افعال حالت است و استمراری کردن آن در گزینهٔ (۳) نیز نادرست است. از بین گزینه‌های (۲) و (۴) چون دو اتفاق گفته شده هم‌زمان افتاده است پس نمی‌توان از گزینهٔ (۲) بهره گرفت که گذشتهٔ کامل است و نشان می‌دهد در گذشته یک فعل پیش از فعل دیگری انجام شده است.

۷۸ ۲ A: آیا این داروی جدید می‌تواند عمر انسان را طولانی کند؟
B: بله، ما معتقدیم که عمر انسان با این دارو می‌تواند طولانی شود.

توضیح: فعل "prolong" ([عمر] طولانی کردن) جزء افعال متعدی است و به مفعول نیاز دارد. با توجه به این که در جملهٔ دوم برعکس جملهٔ اول، مفعول این فعل (human life) پیش از جای خالی قرار گرفته است، در این مورد به فعل مجهول نیاز داریم و در نتیجه در بین گزینه‌های موجود، تنها گزینه (۲) می‌تواند صحیح باشد.

۷۹ ۳ همیشه دوست داشته‌ام از سانفرانسیسکو دیدن کنم. من دوست دارم مدتی از آن دیدن کنم، زیرا فکر می‌کنم یکی از زیباترین شهرهای جهان است.

توضیح: فعل "love" در این مورد جزء افعال حالت است و نمی‌توان آن را استمراری کرد، بنابراین پاسخ در بین گزینه‌های (۲) و (۳) است. با توجه به قسمت دوم جمله که از فعل "think" استفاده کرده و اشاره به زمان حال دارد، پس گزینهٔ (۳) جواب صحیح است.

۸۰ ۱ وقتی کسی بداند چگونه کارخانه‌ای بسازد که بتواند روزانه ۴۸۰۰۰ پین با ده نفر [نیرو] تولید کند، شخص دیگری می‌تواند بفهمد که چگونه می‌تواند کارخانه‌ای بسازد که با پنج نفر [نیرو] ۱۰۰۰۰۰ [پین] در روز تولید کند.

۱) تولید کردن
۲) درخشیدن
۳) بیرون رفتن
۴) باور کردن

تلاشی درمسیر موفقیت

۸۱ ۴ این یک هتل ۵ ستاره است که ما بهترین غذاها را در آن سرو می‌کنیم. ما هم‌چنین طیف گسترده‌ای از سرگرمی عصرانه را برای شما آماده کرده‌ایم تا [از آن‌ها] لذت ببرید.

۱) واقعیت ۲) سلامت
۳) سوخت ۴) سرگرمی

۸۲ ۱ اگر می‌خواهید به جنگل بروید، این سگ را با خود ببرید؛ او می‌تواند از شما در برابر هر چیزی که ممکن است به شما حمله کند دفاع کند.

۱) دفاع کردن ۲) جمع‌آوری کردن
۳) انداختن ۴) حمل کردن

۸۳ ۲ فضانوردان امروز آخرین تلاش خود را برای نجات یک ماهواره ارتباطی از مدار بیهوده آن انجام خواهند داد.

۱) توان، قدرت ۲) مدار
۳) سنگ ۴) مایع

۸۴ ۴ خیلی وقت پیش، نبردی به قدری وحشتناک رخ داد که کل جهان را به نابودی تهدید کرد.

۱) اطلاع‌رسانی کردن ۲) ازدحام کردن
۳) تا آخر مصرف کردن ۴) نابود کردن

۸۵ ۳ خانه را با تمام وسایلش خریدم، چون وسایل نو و خوب بود. اما باید دوباره خانه را از نو بازطراحی کنم، زیرا چیدمان با آن‌چه در ذهن داشتم متفاوت است.

۱) سلول ۲) بالکن
۳) چیدمان ۴) جنگل

۸۶ ۳ دانشمندان از مهندسی ژنتیک برای محافظت کردن از گوجه‌فرنگی در برابر اثرات انجماد استفاده کرده‌اند.

۱) افزایش دادن ۲) طراحی کردن
۳) محافظت کردن از ۴) جایگزین کردن

۸۷ ۴ اگر بتوانید انرژی بیشتری مصرف کنید، می‌توانید کار بیشتری انجام دهید و در نتیجه بیشتر خلق کنید و مفیدتر باشید.

۱) فراهم کردن ۲) تجدید کردن
۳) به خطر انداختن ۴) مصرف کردن

فعالیت تعطیلات ما برای همه است، افرادی که عاشق خطر هستند یا فقط ورزش را دوست دارند. ما تنوع زیادی از تعطیلات آبی، برفی یا بیابانی داریم. ما شما را به غواصی در دریای سرخ یا کایاک‌سواری و رفتینگ در آب‌های سفید در کانادا می‌بریم. اگر برف را ترجیح می‌دهید، می‌توانید اسکی یا اسنوبورد در کوه‌های آلپ یا حتی ساختن خانهٔ برفی را امتحان کنید. برای کسانی که هوای گرم‌تر را دوست دارند، ساندبورد یا سافاری با شتر نیز داریم. شما هم‌چنین می‌توانید با یک کشتی دریایی به قطب جنوب یا قطب شمال بروید. کارشناسان ما در حالی‌که پنگوئن‌ها را در قطب جنوب یا نهنگ‌ها و خرس‌های قطبی را در قطب شمال تماشا می‌کنید، همه چیز را در مورد این دو قطب توضیح خواهند داد. هیچ ماجراجویی بزرگ‌تر از سفر به [دو] انتهای زمین نیست. یک تجربه یک بار در زندگی! هم‌چنین، سفرهای فرهنگی ما به شما کمک می‌کند تمدن‌های باستانی را کشف کنید: هند، تایلند، مصر و بسیاری دیگر. فقط یادتان باشد دوربینتان را بیاورید! با کاوش در بازارها، امتحان کردن غذاهای عجیب و غریب و ملاقات با مردم محلی، شیوه‌های زندگی محلی را بشناسید. علاوه بر این، ما تورهای گروهی کوچکی را برای نزدیک شدن به طبیعت در آفریقا، آسیا یا آمریکای جنوبی ترتیب می‌دهیم. در آفریقا به سافاری بروید و شیرها و زرافه‌ها را تماشا کنید. با لاک‌پشت‌های معروف جزایر گالاپاگوس آشنا شوید. در هند به دنبال ببر بگردید یا در سریلانکا به یک سافاری فیل بروید. ما از راهنماهای محلی استفاده می‌کنیم و در طیف وسیعی از اقامتگاه‌ها، از چادر تا خانه‌های درختی، اقامت می‌کنیم.

۸۸ ۲

۱) هزاران ۲) تنوع
۳) اشکال ۴) تصویر

۸۹ ۱ **توضیح:** با توجه به این‌که توضیحات دربارهٔ سفریست که ممکن است فردی در آینده آن را تجربه کند پس نمی‌توان از افعال گذشته استفاده کرد. هم‌چنین چون صحبت از برنامهٔ آینده است پس گزینهٔ (۱) جای خالی را بهتر تکمیل می‌کند.

۹۰ ۲ **توضیح:** با توجه به معنی جمله و کاربرد "than" پس از جای خالی در این جا به صفت تفضیلی نیاز داریم.

۹۱ ۴

۱) کافی ۲) هدیه
۳) ملی ۴) باستانی

۹۲ ۱

۱) طبیعت ۲) ساده
۳) گرگ‌ها ۴) داروها

تلاشگر مسیر موفقیت

هر بار که آنلاین هستید، توسط تصاویر، مقالات، پیوندها و ویدیوهایی که سعی دارند داستان خودشان را بیان کنند، بمباران می‌شوید. متأسفانه همهٔ این داستان‌ها درست نیستند. گاهی اوقات آن‌ها می‌خواهند که شما روی یک مطلب یا تبلیغ دیگری در سایت خودشان کلیک کنید، گاهی اوقات آن‌ها می‌خواهند مردم را به دلایل سیاسی ناراحت کنند. این روزها اشتراک‌گذاری اطلاعات بسیار آسان است. این داستان‌ها به سرعت پخش می‌شوند و نتیجه آن اخبار جعلی است.

طیفی از اخبار جعلی وجود دارد: از داستان‌های دیوانه‌وار که مردم به راحتی آن‌ها را تشخیص می دهند تا انواع ظریف‌تر اطلاعات غلط. کارشناسان در مطالعات رسانه‌ای و روانشناسی آنلاین پدیده اخبار جعلی را بررسی کرده‌اند. این‌ها نکاتی هستند که به شما کمک می‌کند گول نخورید!

مرحلهٔ اول بررسی منبع است. به وب‌سایتی که داستان از آنجا آمده است نگاه کنید. آیا واقعی به نظر می‌رسد؟ آیا متن خوب نوشته شده است؟ آیا داستان‌های متنوع دیگری وجود دارد یا فقط یک داستان است؟ وب‌سایت‌های اخبار جعلی اغلب از آدرس‌هایی استفاده می‌کنند که شبیه روزنامه‌های واقعی به نظر می‌رسند، اما داستان‌های واقعی زیادی درباره موضوعات دیگر ندارند. اگر مطمئن نیستید، روی صفحه «درباره» کلیک کنید و به دنبال توضیح واضحی از سازمان باشید.

مرحلهٔ دوم این است که مراقب عکس‌های جعلی باشید. بسیاری از اخبار جعلی از تصاویری استفاده می‌کنند که فتوشاپ شده یا از یک سایت غیرمرتبط گرفته شده‌اند. گاهی اوقات، اگر فقط به یک تصویر نگاه کنید، می‌توانید ببینید که آیا تغییر کرده است یا خیر. یا از ابزاری مانند جست‌وجوی عکس معکوس گوگل استفاده کنید. به شما نشان می‌دهد که آیا همان تصویر در زمینه‌های دیگر استفاده شده است یا خیر.

مرحلهٔ سوم این است که بررسی کنید آیا داستان در مکان‌های دیگری هست یا خیر. ببینید آیا داستانی که می‌خوانید در سایت‌های خبری دیگری است که می‌شناسید و به آن‌ها اعتماد دارید یا خیر. اگر آن را در بسیاری از سایت‌های دیگر پیدا کردید، احتمالاً جعلی نیست (اگرچه استثناهایی وجود دارد)، زیرا بسیاری از سازمان‌های خبری بزرگ سعی می‌کنند منابع خود را قبل از انتشار مطلب بررسی کنند.

آخرین مرحله این است که به دنبال علائم دیگر باشید. تکنیک‌های دیگری نیز وجود دارد که اخبار جعلی از آن‌ها استفاده می‌کند. اینها شامل استفاده از حروف تماماً بزرگ و تعداد زیادی تبلیغات است که با کلیک بر روی یک پیوند ظاهر می‌شوند. هم‌چنین به این فکر کنید که داستان چه احساسی در شما ایجاد می‌کند. اگر خبر شما را عصبانی می‌کند، احتمالاً برای عصبانی کردن شما طراحی شده است. این نکته آخرین نکته‌ای است که در این مقاله به آن اشاره شده است. اما باید در مورد آن فکر کنید و از خانواده و دوستان خود بخواهید که ببینند آیا راه دیگری برای تشخیص اخبار جعلی می‌دانند، زیرا دو عقل بهتر از یک عقل است!

اگر این چیزها را در مورد اخبار آنلاین می‌دانید و می‌توانید آن‌ها را در زندگی روزمره خود به کار ببرید، در این صورت کنترل دارید که چه چیزی را بخوانید، چه چیزی را باور کنید و مهم‌تر از همه چه چیزی را به اشتراک بگذارید. اگر خبری پیدا کردید که می‌دانید جعلی است، مهم‌ترین توصیه این است: آن را به اشتراک نگذارید!

۹۳ **۱** کدام‌یک از موارد زیر در مورد متن صحیح نیست؟

۱) تنها یک نوع خاص از اخبار جعلی وجود دارد.
۲) تمام عکس‌هایی که در وب‌سایت‌ها می‌بینید واقعی نیستند.
۳) داستان‌ها معمولاً [به گونه‌ای] طراحی می‌شوند که باعث می‌شوند شما آن گونه که می‌خواهند احساس کنید.
۴) مهم‌ترین نکته در مورد اخبار جعلی عدم به اشتراک گذاشتن آن است.

۹۴ **۴** بهترین عنوان برای این متن چه خواهد بود؟

۱) کدام اخبار جعلی نیستند
۲) وب‌سایت‌هایی که می‌توانید به آن‌ها اعتماد کنید
۳) چرا مردم اخبار جعلی را منتشر می‌کنند
۴) چگونه متوجه اخبار جعلی شویم

۹۵ **۳** ضمیر زیر خط‌دار "it" در پاراگراف ۵ به چه چیزی اشاره دارد؟

۱) اخبار ۲) سایت
۳) داستان ۴) مرحله

۹۶ **۴** معنی ضرب‌المثل "two heads are better than one" (دو عقل بهتر از یک عقل است) در پاراگراف ۶ چیست؟

۱) باید یک مهارت را زیاد تمرین کنید تا در آن ماهر شوید.
۲) فقط گفتن این‌که کاری را انجام خواهید داد، معنای زیادی ندارد.
۳) مردم دوست دارند با دیگرانی که شبیه آن‌ها هستند وقت بگذرانند.
۴) وقتی دو نفر با یک‌دیگر همکاری می‌کنند، ایده‌های بهتری به ذهنشان خطور می‌کند.

همه موجودات زنده از واحدهای کوچکی به نام سلول تشکیل شده‌اند. سلول‌ها توسط پوششی به نام غشا احاطه شده‌اند. غشا آن‌چه را که داخل و خارج سلول حرکت می‌کند کنترل می‌کند. سلول‌ها برای رشد و نمو به انواع مختلفی از مواد نیاز دارند. آن‌ها باید آب، اکسیژن، گلوکز (قند)، سدیم، پتاسیم و انواع مواد معدنی دیگر داشته باشند. بدن باید یک سیستم تحویل داشته باشد تا این مواد را به جایی که باید برسانند. علاوه بر این، هر سلول مواد زائدی تولید می‌کند که باید از شر آن‌ها خلاص شود. بدن باید روشی برای جمع‌آوری و دفع مواد زائد داشته باشد. مانند ناوگانی از کامیون‌ها که یک سیستم حمل‌ونقل را برای بارگیری و تحویل کالا در جهان تشکیل می‌دهند، بدن نیز یک سیستم حمل‌ونقل دارد. دو نوع انتقال وجود دارد: انتقال فعال و انتقال غیرفعال.

انتقال غیرفعال برای سلول‌ها ساده‌ترین است زیرا آن‌ها نیازی به استفاده از انرژی برای تحقق آن ندارند. انتشار ساده‌ترین و رایج‌ترین شکل انتقال غیرفعال است. در طی فرآیند انتشار، ذرات ریز موادی که باید به سلول‌ها تحویل داده شوند، از طریق گاز، مانند اکسیژن، یا مایع، مانند آب، پخش می‌شوند. نواحی با غلظت زیاد مواد به آرامی آن‌ها را به مناطق با غلظت کم مواد پخش می‌کنند. اسمز یک شکل منحصر به فرد از انتقال غیرفعال است که به آب اجازه می‌دهد از غشای سلولی عبور کند اما بیشتر مواد دیگر را بیرون نگه می‌دارد.

انتقال فعال زمانی استفاده می‌شود که غلظت مواد در داخل سلول زیاد باشد و سلول باید مواد را به مناطقی با غلظت بالایی از مواد فشار دهد. متأسفانه، این نوع انتقال سلول را ملزم می‌کند تا برخلاف جهت طبیعی انتشار کار کند. این باعث می‌شود سلول از انرژی استفاده کند. یکی از نمونه‌های آن نحوه عملکرد سلول‌های عصبی است. آن‌ها سدیم را به بیرون پمپاژ می‌کنند و پتاسیم را به داخل می‌کشند. اگرچه در این فرآیند باید انرژی مصرف کنند، انجام این کار به آن‌ها اجازه می‌دهد تا رشد کنند.

۹۷ **۱** تمام موارد زیر در مورد متن صحیح است به‌جز ..... .

۱) [انتقال] غیرفعال از غلظت کم به زیاد حرکت می‌کند و نیازی به انرژی ندارد

۲) پوشش اطراف سلول غشا نامیده می‌شود

۳) انتقال فعال مواد را از غلظت کم به [غلظت] زیاد منتقل می‌کند و به انرژی نیاز دارد

۴) اسمز نوعی انتشار است که به آب اجازه ورود می‌دهد اما بیشتر مواد دیگر را بیرون نگه می‌دارد

۹۸ **۳** کدام‌یک از موارد زیر نمونه‌ای از انتقال فعال است؟

۱) اکسیژن ۲) اسمز

۳) سلول‌های عصبی ۴) انتشار

۹۹ **۲** چرا سلول‌ها به آب، اکسیژن و سایر مواد معدنی نیاز دارند؟

۱) زیرا ممکن است بدن انسان تشنه شود یا ممکن است نیاز به نفس کشیدن داشته باشد.

۲) برای رشد و نمو به این مواد نیاز دارند.

۳) سلول‌ها به این مواد نیاز دارند تا توسط آن‌ها پوشانده شود.

۴) زیرا سلول‌ها تنها دو نوع انتقال دارند.

۱۰۰ **۲** ضمیر "they" در پاراگراف ۲ به چه چیزی اشاره دارد؟

۱) انرژی ۲) سلول‌ها

۳) انتقال غیرفعال ۴) انتشار

ریاضیات

۱۰۱ **۲**

$$\frac{\frac{3}{25}\times 3^{0/6}\times\frac{39}{465}}{\frac{39}{65}=\frac{3}{5}}\ \frac{\frac{6}{10}=\frac{3}{5}}{\frac{3}{25}\times\frac{3}{35}\times\frac{3}{45}=\frac{3}{245}=\sqrt[5]{243^3}}$$

۱۰۲ **۴**

$$\frac{144\times 4^{-6}}{(0/75)^7\times 729\times(\frac{3}{4})^{-3}}=\frac{12^2\times(\frac{3}{4})^3}{(\frac{3}{4})^7\times 3^6\times 4^6}=\frac{(3\times 4)^2}{(\frac{3}{4})^4\times 3^6\times 4^6}$$

$$=\frac{3^2\times 4^2}{\frac{3^4\times 3^6\times 4^6}{4^4}}=\frac{3^2\times 4^2}{3^{10}\times 4^2}=\frac{1}{3^8}=3^{-8}\Rightarrow 3^n=3^{-8}\Rightarrow n=-8$$

۱۰۳ **۲**

$$(\sqrt{1/44})^3=(1/2)^3=(\frac{12}{10})^3=(\frac{6}{5})^3=\frac{6^3}{5^3}=\frac{2^3\times 3^3}{5^3}$$

$$(5/4)^{-2}=(\frac{54}{10})^{-2}=(\frac{10}{54})^2=(\frac{5}{27})^2=(\frac{5}{3^3})^2=\frac{5^2}{3^6}$$

$$(7/5)^3=(\frac{75}{10})^3=(\frac{15}{2})^3=(\frac{5\times 3}{2})^3=\frac{5^3\times 3^3}{2^3}$$

$$\frac{2^3\times 3^3}{5^3}\times\frac{5^2}{3^6}\times\frac{5^3\times 3^3}{2^3}=\frac{2^3\times 3^6\times 5^5}{5^3\times 3^6\times 2^3}=5^2=25$$

۱۰۴ **۳**

$$x^4=625\Rightarrow x=\pm\sqrt[4]{625}=\pm\sqrt[4]{5^4}=\pm 5\xrightarrow{\text{مورد نظر سوال}}-5$$

$$x^2=\frac{4}{361}\Rightarrow x=\pm\sqrt{\frac{4}{361}}=\pm\sqrt{(\frac{2}{19})^2}\xrightarrow{\text{مورد نظر سوال}}\frac{2}{19}$$

نسبت خواسته شده برابر است با:

$$-\frac{5}{\frac{2}{19}}=-\frac{95}{2}=-47/5$$

۱۰۵ **۱** می‌دانیم:

$$|x|=\begin{cases}x & x\geq 0\\ -x & x<0\end{cases}$$

$$|\underbrace{2-\sqrt{3}}_{(+)}|+|\underbrace{1-\sqrt{3}}_{(-)}|=(2-\sqrt{3})+(-(1-\sqrt{3}))=2-\sqrt{3}-1+\sqrt{3}=1$$

۱۰۶ **۱**

$$(\frac{x^{-3}}{x^{-\frac{3}{2}}})^2\div(\frac{x^{-\frac{1}{4}}}{x^{-\frac{1}{2}}})^{-2}=\frac{(x^{-3})^2}{(x^{-\frac{3}{2}})^2}\div\frac{(x^{-\frac{1}{4}})^{-2}}{(x^{-\frac{1}{2}})^{-2}}$$

$$=\frac{x^{-6}}{x^{-3}}\div\frac{x^{\frac{1}{2}}}{x^1}=\frac{x^3}{x^6}\div\frac{x^{\frac{1}{2}}}{x}$$

$$=\frac{1}{x^3}\div\frac{1}{x^{\frac{1}{2}}}=\frac{1}{x^3}\times\frac{x^{\frac{1}{2}}}{1}=\frac{x^{\frac{1}{2}}}{x^3}=x^{\frac{1}{2}-3}=x^{-\frac{5}{2}}=(\frac{1}{x})^{\frac{5}{2}}$$

تلاشی درمسیر موفقیت

۱۰۷ ۴

$$\frac{۱}{۸}\times ۱۶^n=\frac{۱۶^n}{۸}=\frac{(۲^۴)^n}{۲^۳}=\frac{۲^{۴n}}{۲^۳}=۲^{۴n-۳}$$

۱۰۸ ۲

الف) $\sqrt[۶]{۸۱}=\sqrt[۶]{۹^۲}=\sqrt[۳]{۹}$ ✓

ب) $(۳۲\times ۲)^{\frac{۱}{۳}}=۶۴^{\frac{۱}{۳}}=(۴^۳)^{\frac{۱}{۳}}=۴$

در مورد عبارات «پ» و «ت» طبق تعریف کتاب درسی اگر $a<۰$ باشد، $a^{\frac{۱}{n}}$ تعریف نمی‌شود.

۱۰۹ ۱

$$۳^{۱۴۰۰}+۵\times ۳^{۱۴۰۰}+۳^{۱۴۰۱}=۳^{۱۴۰۰}+۵\times ۳^{۱۴۰۰}+۳\times ۳^{۱۴۰۰}$$

$$\xrightarrow{\text{فاکتور از } ۳^{۱۴۰۰}} ۳^{۱۴۰۰}(۱+۵+۳)=۳^{۱۴۰۰}\times ۹=۳^{۱۴۰۰}\times ۳^۲=۳^{۱۴۰۲}$$

۱۱۰ ۱ شعاع کره‌ای با حجم V از رابطه زیر به دست می‌آید.

$$r=(\frac{۳V}{۴\pi})^{\frac{۱}{۳}}\Rightarrow r=(\frac{۳(\frac{۹۶\pi}{۹})}{۴\pi})^{\frac{۱}{۳}}=(\frac{\frac{۹۶\pi}{۳}}{۴\pi})^{\frac{۱}{۳}}$$

$$=(\frac{۹۶\pi}{۱۲\pi})^{\frac{۱}{۳}}=(۸)^{\frac{۱}{۳}}=(۲^۳)^{\frac{۱}{۳}}=۲^{۳\times\frac{۱}{۳}}=۲$$

۱۱۱ ۴

$$\sqrt{x^۲-۲x+۱}+\sqrt{x^۲-۴x+۴}=\sqrt{(x-۱)^۲}+\sqrt{(x-۲)^۲}$$

$$|\underbrace{x-۱}_{+}|+|\underbrace{x-۲}_{-}|\xrightarrow{۱<x<۲}(x-۱)+(-(x-۲))=x-۱-x+۲=۱$$

۱۱۲ ۲

t (برحسب سال) سرمایه شرکت (برحسب میلیون) $=۲۰۰\times(۱/۷)^t$

از آن‌جا که سرمایه شرکت پس از ۶ ماه (نصف سال) خواسته شده است پس باید در توان عبارت $\frac{t}{۲}=\frac{۱}{۲}$ را قرار دهیم:

$$\xrightarrow{\sqrt{۱/۷}\simeq ۱/۳}\text{سرمایه شرکت پس از ۶ ماه}=۲۰۰\times(۱/۷)^{\frac{۱}{۲}}=۲۰۰\times\sqrt{۱/۷}$$

$$=۲۰۰\times ۱/۳=۲۶۰\text{ (میلیون تومان)}$$

۱۱۳ ۲

$$۹^{۳x}=(۳^۲)^{۳x}=۳^{۶x}$$

$$(\frac{۱}{۳})^{۱-x}=۳^{x-۱}$$

$$\Rightarrow ۳^{۶x}=۳\times ۳^{x+۴}\times ۳^{x-۱}\Rightarrow ۳^{۶x}=۳^{۱+x+۴+x-۱}$$

$$\Rightarrow ۳^{۶x}=۳^{۲x+۴}\Rightarrow ۶x=۲x+۴\Rightarrow ۶x-۲x=۴$$

$$\Rightarrow ۴x=۴\Rightarrow x=۱$$

۱۱۴ ۲

$$\frac{x^۵\times ۲^{-۱}\times ۱۴^۳}{۴\times ۳^۵}=۷^۸\Rightarrow\frac{x^۵\times(۲\times ۷)^۳}{۲^۲\times ۳^۵\times ۲^۱}=۷^۸$$

$$\Rightarrow\frac{x^۵\times ۲^۳\times ۷^۳}{۲^۸}=۷^۸\Rightarrow\frac{x^۵\times ۷^۳}{۳^۵}=۷^۸$$

$$\Rightarrow x^۵\times ۷^۳=۳^۵\times ۷^۸\Rightarrow x^۵=\frac{۳^۵\times ۷^۸}{۷^۳}\Rightarrow x^۵=۳^۵\times ۷^۵$$

$$\Rightarrow x^۵=(۲\times ۷)^۵\Rightarrow x^۵=۱۴^۵\Rightarrow x=۱۴$$

۱۱۵ ۱ جرم باکتری در هر شبانه‌روز (۲۴ ساعت) دو برابر می‌شود. از آن‌جا که شش ساعت برابر $\frac{۶}{۲۴}=\frac{۱}{۴}$ زمان دو برابر شدن جرم باکتری است، پس جرم آن برابر است با:

$$۳\times ۲^{\frac{۱}{۴}}=۳\times\sqrt[۴]{۲}$$

از طرفی طبق فرض مسأله داریم:

$$\text{گرم } ۳/۶=۳\times ۱/۲=\text{جرم باکتری}\Rightarrow\sqrt[۱۲]{۸}=\sqrt[۱۲]{۲^۳}=\sqrt[۴]{۲}=۱/۲$$

۱۱۶ ۲

$$a^۲x^۲-۶ax+۲a+b=۰\Rightarrow\begin{cases}a=a^۲\\b=-۶a\\c=۲a+b\end{cases}$$

ریشهٔ مضاعف معادلهٔ درجه دوم از رابطه $x_۱=x_۲=\frac{-b}{۲a}$ به دست می‌آید:

$$\frac{-b}{۲a}=\frac{-(-۶a)}{۲a^۲}=\frac{۳}{۴}\Rightarrow\frac{۶a}{۲a^۲}=\frac{۳}{۴}\Rightarrow\frac{۳}{a}=\frac{۳}{۴}\Rightarrow a=۴$$

$$\xrightarrow[\text{جای‌گذاری}]{a=۴}(۴)^۲x^۲-۶(۴)x+۲(۴)+b=۰$$

$$\Rightarrow ۱۶x^۲-۲۴x+۸+b=۰$$

ریشه معادله در معادله صدق می‌کند:

$$\xrightarrow{x=\frac{۳}{۴}}۱۶(\frac{۳}{۴})^۲-۲۴(\frac{۳}{۴})+۸+b=۰\Rightarrow ۱۶(\frac{۹}{۱۶})-۱۸+۸+b=۰$$

$$\Rightarrow ۹-۱۰+b=۰\Rightarrow -۱+b=۰\Rightarrow b=۱$$

$$a+b=۴+۱=۵$$

۱۱۷ ۲ ریشه معادله در معادله صدق می‌کند:

$$\xrightarrow[\text{جای‌گذاری}]{x=-۳}\frac{۴-(-۳)}{۲-۲(-۳)}=\frac{۳(-۳)^۲+a}{۷-(-۳)^۳}\Rightarrow\frac{۷}{۸}=\frac{۲۷+a}{۳۴}$$

$$\Rightarrow ۷(۳۴)=۸(۲۷+a)$$

$$\xrightarrow{\text{تقسیم طرفین بر ۲}}۷(۱۷)=۴(۲۷+a)\Rightarrow ۱۱۹=۱۰۸+۴a$$

$$\Rightarrow ۴a=۱۱\Rightarrow a=\frac{۱۱}{۴}=۲/۷۵$$

تلاشی در مسیر موفقیت

۱۱۸ **۴** در فاصله $-\frac{۱}{۲} \le x \le ۱$ هر خط موازی محور yها نمودار تابع را در بیشتر از یک نقطه قطع می‌کند بنابراین در این بازه نمودار داده شده معرف تابع نیست.

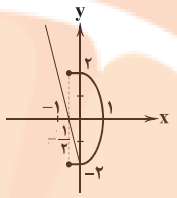

۱۱۹ **۳**

$$f(x) = -x^۲ + x + \sqrt{x}$$

$$f(۰/۲۵) = f(\frac{۱}{۴}) = -(\frac{۱}{۴})^۲ + \frac{۱}{۴} + \sqrt{\frac{۱}{۴}} = -\frac{۱}{۱۶} + \frac{۱}{۴} + \frac{۱}{۲}$$

$$= \frac{-۱+۴+۸}{۱۶} = \frac{۱۱}{۱۶}$$

$$f(۴) = -(۴)^۲ + ۴ + \sqrt{۴} = -۱۶ + ۴ + ۲ = -۱۰$$

مجموع اعضای برد برابر است با:

$$\frac{۱۱}{۱۶} + (-۱۰) = \frac{۱۱-۱۶۰}{۱۶} = \frac{-۱۴۹}{۱۶}$$

۱۲۰ **۴** نقاط $(۰, -۲)$ و $(-۴, ۰)$ متعلق به این تابع هستند:

$$m = \frac{y_۲ - y_۱}{x_۲ - x_۱} = \frac{-۴-۰}{۰-(-۲)} = \frac{-۴}{۲} = -۲$$

با توجه به این‌که عرض از مبدأ -۴ است. پس ضابطه تابع خطی به صورت $y = f(x) = -۲x - ۴$ است:

$$f(\frac{۱}{۲}) = -۲(\frac{۱}{۲}) - ۴ = -۱ - ۴ = -۵$$

$$f(-\frac{۱}{۲}) = -۲(-\frac{۱}{۲}) - ۴ = ۱ - ۴ = -۳$$

$$\Rightarrow f(\frac{۱}{۲}) + f(-\frac{۱}{۲}) = -۵ + (-۳) = -۸$$

۱۲۱ **۲** سؤال می‌گوید این تابع از نقاط $(۰, ۴)$ و $(۳, ۰)$ و $(-۱, ۲)$ می‌گذرد:

$$\xrightarrow{(۰, ۴)} ۴ = a(۰)^۲ + b(۰) + c \Rightarrow c = ۴$$

$$\xrightarrow{(۳, ۰)} ۰ = a(۳)^۲ + b(۳) + c \Rightarrow ۹a + ۳b + c = ۰$$

$$\xrightarrow{c=۴} ۹a + ۳b = -۴$$

$$\xrightarrow{(-۱, ۲)} ۲ = a(-۱)^۲ + b(-۱) + c \Rightarrow a - b + c = ۲$$

$$\xrightarrow{c=۴} a - b = -۲$$

$$\times ۳ \begin{cases} ۹a + ۳b = -۴ \\ a - b = -۲ \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} ۹a + ۳b = -۴ \\ ۳a - ۳b = -۶ \end{cases}$$

$$۱۲a = -۱۰ \Rightarrow a = \frac{-۱۰}{۱۲} = -\frac{۵}{۶}$$

$$a - b = -۲ \xrightarrow{a=-\frac{۵}{۶}} -\frac{۵}{۶} - b = -۲ \Rightarrow -\frac{۵}{۶} + ۲ = b \Rightarrow b = \frac{۷}{۶}$$

$$\text{طول رأس سهمی} = \frac{-b}{۲a} = \frac{-\frac{۷}{۶}}{۲(-\frac{۵}{۶})} = \frac{\frac{۷}{۶}}{\frac{۵}{۳}} = \frac{۳ \times ۷}{۶ \times ۵} = \frac{۷}{۱۰}$$

۱۲۲ **۱** ابتدا تابع سود را به دست می‌آوریم:

$$P(x) = R(x) - C(x) = (-\frac{۱}{۴}x^۲ + ۱۲۰x) - (۸۰x + ۶۰۰)$$

$$\Rightarrow P(x) = -\frac{۱}{۴}x^۲ + ۱۲۰x - ۸۰x - ۶۰۰ = -\frac{۱}{۴}x^۲ + ۴۰x - ۶۰۰$$

$$\begin{cases} x = \frac{-b}{۲a} = \frac{-۴۰}{۲(-\frac{۱}{۴})} = \frac{۴۰}{\frac{۱}{۲}} = ۸۰ \\ y = \underbrace{-\frac{۱}{۴}(۸۰)^۲ + ۴۰(۸۰)}_{\text{فاکتور از } ۸۰} - ۶۰۰ = ۸۰(-\frac{۱}{۴}(۸۰) + ۴۰) - ۶۰۰ \end{cases}$$

$$= ۸۰(۲۰) - ۶۰۰ = ۱۶۰۰ - ۶۰۰ = ۱۰۰۰$$

۱۲۳ **۳** برای بررسی اندازه وزن دانش‌آموزان یک مدرسه می‌توان از روش مشاهده استفاده کرد. امّا گردآوری داده‌ها برای سایر موارد از طریق دادگان امکان‌پذیر است.

۱۲۴ **۲** داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

$$\underbrace{۵, ۷, ۸, ۱۰, ۱۶}_{Q_۱=۱۳}, ۱۷, ۱۹, \underbrace{۲۲, ۲۳}_{Q_۲=۲۲/۵}, ۲۵, ۲۶, \underbrace{۲۸, ۳۰}_{Q_۳=۲۹}, ۳۱, ۳۴, ۳۷$$

(میانه)

داده‌های داخل جعبه عبارتند از $۲۸, ۲۶, ۲۵, ۲۳, ۲۲, ۱۹, ۱۷, ۱۶$ که میانگین آن‌ها برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{۱۶+۱۷+۱۹+۲۲+۲۳+۲۵+۲۶+۲۸}{۸} = \frac{۱۷۶}{۸} = ۲۲$$

تفاضل میانه داده‌ها با میانگین داده‌های داخل جعبه برابر است با:

$$۲۲/۵ - ۲۲ = ۰/۵$$

۱۲۵ **۲**

$$\text{تعداد فروش محصول A} = ۲۰ + ۴۴ + ۶۶ = ۱۳۰$$

$$\text{تعداد فروش محصول B} = ۴۰ + ۱۴ + ۵۰ = ۱۰۴$$

$$\Rightarrow \frac{\text{فروش محصول A}}{\text{فروش محصول B}} = \frac{۱۳۰}{۱۰۴} = \frac{۵}{۴} = ۱/۲۵$$

۱۲۶ **۴**

$$(p \Rightarrow q) \Leftrightarrow (\sim q \wedge r) \equiv (\underbrace{T \Rightarrow F}_{F}) \Leftrightarrow (\underbrace{T \wedge r}_{r})$$

$$\equiv F \Leftrightarrow r \equiv \sim r$$

۱۲۷ **۱** ارزش $\sim((p \wedge q) \Rightarrow r)$ درست است پس ارزش $(p \wedge q) \Rightarrow r$ نادرست است. گزاره شرطی فقط وقتی نادرست است که مقدم (در اینجا $p \wedge q$) درست و تالی (در این‌جا r) نادرست باشد.

$$(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (q \vee \sim p) \equiv (\underbrace{T \Leftrightarrow F}_{F}) \Rightarrow (\underbrace{T \vee F}_{T})$$

$$\equiv F \Rightarrow T \overset{\text{به‌انتفای مقدم}}{\equiv\equiv} T$$

تلاشی در مسیر موفقیت

۱۲۸ **۴** ترکیب دو شرطی $p \Leftrightarrow q$ وقتی نادرست است که p و q هم‌ارزش نباشند.

الف) «$۲^{-۳} = \frac{۱}{۸}$ درست» و «۹۱ عددی اول است» نادرست است. پس ترکیب دوشرطی این دو نادرست است.

ب) «$-\frac{۱}{۵} > -\frac{۱}{۳}$ نادرست» و «$!۵$ زوج است» درست است. پس ترکیب دو شرطی این دو نادرست است.

ج) «$\sqrt{۲}$ عددی گنگ است» درست و «صفر عددی گویا است» هم درست است. پس ترکیب دوشرطی آن‌ها درست است.

د) «$۳^۳ < ۲^۵$ نادرست» و «$(\sqrt{۲})^{\circ} \neq ۱$» هم نادرست است. پس ترکیب دوشرطی آن‌ها درست است.

۱۲۹ **۳** S: تعداد لیوان‌های غیرواروونه

$S=۳$: وضعیت فعلی

$S=۰$: وضعیت مطلوب

حرکت مجاز آن است که در هر بار ۳ لیوان تغییر وضعیت دهند که در این‌جا با تغییر وضعیت ۳ لیوان این کار انجام‌پذیر است.

حالات ممکن در هر حرکت مجاز:

۳ لیوان وارونه شوند: $S-۳$

۳ لیوان غیرواروونه شوند: $S+۳$

۲ لیوان وارونه و یک لیوان غیرواروونه شوند: $S-۱$

۱ لیوان وارونه و دو لیوان غیرواروونه شوند: $S+۱$

بنابراین S به اندازه اعداد $(-۳, -۱, ۱, ۳)$ تغییر می‌کند. پس S در یک حرکت می‌تواند از ۳ به صفر تغییر کند.

۱۳۰ **۲** تابع همانی به صورت $y = f(x) = x$ است. در ضابطه اول از آن‌جا که $x = ۲$ است پس y نیز مساوی ۲ خواهد بود:

$$y = ۲a + x - ۱ \Rightarrow ۲ = ۲a + ۲ - ۱ \Rightarrow ۲ = ۲a + ۱ \Rightarrow ۲ - ۱ = ۲a$$

$$\Rightarrow ۱ = ۲a \Rightarrow a = \frac{۱}{۲}$$

در ضابطه دوم $(\frac{b-a}{۲})x$ باید مساوی x باشد:

$$(\frac{b-\frac{۱}{۲}}{۲})x = x \Rightarrow \frac{b-\frac{۱}{۲}}{۲} = ۱ \Rightarrow b - \frac{۱}{۲} = ۲ \Rightarrow b = ۲ + \frac{۱}{۲} \Rightarrow b = \frac{۵}{۲}$$

$$\Rightarrow a + b = \frac{۱}{۲} + \frac{۵}{۲} = \frac{۶}{۲} = ۳$$

۱۳۱ **۱** باید مساحت مستطیل‌ها را حساب کرده و با هم جمع کنیم:

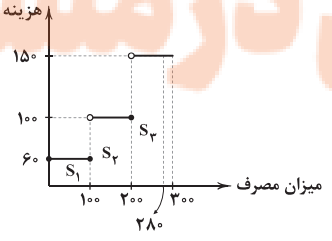

$S_۱ = ۱۰۰ \times ۶۰ = ۶۰۰۰$

$S_۲ = ۱۰۰ \times ۱۰۰ = ۱۰۰۰۰$

$S_۳ = ۸۰ \times ۱۵۰ = ۱۲۰۰۰$

کل مبلغ پرداختی $= ۶۰۰۰ + ۱۰۰۰۰ + ۱۲۰۰۰ = ۲۸۰۰۰$

۱۳۲ **۴** $f(x) = x^۲ - ۱$

$$f(۱-\sqrt{۲}) = (۱-\sqrt{۲})^۲ - ۱ = ۱ - ۲\sqrt{۲} + ۲ - ۱ = ۲ - ۲\sqrt{۲} < ۰$$

$$sign(f(۱-\sqrt{۲})) = sign(\underbrace{۲-۲\sqrt{۲}}_{\text{مقداری منفی}}) = -۱$$

$f(x) = x^۲ - ۱$

$$f(\sqrt{۲}-۱) = [(\sqrt{۲}-۱)^۲ - ۱] = [۲ - ۲\sqrt{۲} + ۱ - ۱] = [۲ - ۲\sqrt{۲}] = -۱$$

$$sign(f(۱-\sqrt{۲})) + [f(\sqrt{۲}-۱)] = (-۱) + (-۱) = -۲$$

۱۳۳ **۲** ابتدا با کمک نمودار داده شده که از دو نقطه $(۴, ۳)$ و $(۰, ۰)$ می گذرد ضابطه $g(x)$ را می‌یابیم:

$$m = \frac{۴-۰}{۳-۰} = \frac{۴}{۳}$$

$m = \frac{۴}{۳}$ و عرض از مبدأ خط $n = ۰$ است پس:

$$y = mx + n \Rightarrow \frac{f}{g}(x) = \frac{۴}{۳}x + ۰ \Rightarrow (\frac{f}{g})(x) = \frac{۴}{۳}x$$

$$(\frac{f}{g})(x) = \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{۴}{۳}x \Rightarrow \frac{۲x^۲}{g(x)} = \frac{۴x}{۳} \Rightarrow g(x) = \frac{۲x^۲ \times ۳}{۴x}$$

$$\Rightarrow g(x) = \frac{۳}{۲}x \Rightarrow g(-۴) = \frac{۳}{۲}(-۴) = -۶$$

۱۳۴ **۲**

میانگین $\bar{x} = \frac{۳ + ۴ + ۲/۲ + ۹ + ۱/۸ + ۰/۵ + ۲ + ۷/۵}{۸} = \frac{۳۰}{۸} = ۳/۷۵$

خط فقر به روش نصف میانگین $= a = \frac{۳/۷۵}{۲} = ۱/۸۷۵$

برای یافتن میانه داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

$۰/۵, ۱/۸, ۲, ۲/۲, ۳, ۴, ۷/۵, ۹$

هشت داده داریم که میانه برابر است با:

میانه $= \frac{\text{دادهٔ پنجم} + \text{دادهٔ چهارم}}{۲} = \frac{۲/۲ + ۳}{۲} = \frac{۵/۲}{۲} = ۲/۶$

خط فقر به روش نصف میانه $= b = \frac{۲/۶}{۲} = ۱/۳$

$a - b = ۱/۸۷۵ - ۱/۳ = ۰/۵۷۵$

۱۳۵ **۳** درصد نرخ بیکاری $= \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$

$$۸ = \frac{x}{۴۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۸}{۱۰۰} = \frac{x}{۴۰} \Rightarrow x = \frac{۸ \times ۴۰}{۱۰۰} = ۳/۲ \text{ (میلیون نفر)}$$

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال $\Rightarrow ۴۰ = y + ۳/۲$

$\Rightarrow y = ۴۰ - ۳/۲ = ۳۶/۸$ میلیون

$$\Rightarrow \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت بیکار}} = \frac{۳۶/۸}{۳/۲} = \frac{۳۶۸}{۳۲} = \frac{۲۳}{۲} = ۱۱/۵$$

تلاشی درخور پیروزی

اقتصاد

۱۳۶ **۱** الف) سیری‌ناپذیری مفهومی منفی و نامناسب از کمال‌جویی است. بنابراین کمال‌جویی به خودی خود مشکلی ایجاد نمی‌کند، بلکه باعث می‌شود انسان با برطرف شدن قسمتی از نیازهایش، **حس نکند که دیگر نیازی ندارد.**

ب) در معاملات چکی پول نقد جابه‌جا نمی‌شود؛ بلکه **موجودی حسابی کاهش و موجودی حساب دیگر افزایش می‌یابد.**

ج) درآمد سرانه با تقسیم درآمد کل بر جمعیت جامعه به دست می‌آید، اما برای مقایسهٔ کشورها آن را باید **نخست آن را به پول داخلی محاسبه کرد و سپس به دلار برابری قدرت خرید تبدیل کرد.**

د) سیاست‌های تثبیت اقتصادی مثل **سیاست بازار آزاد** در کنترل متغیرهای کلان اقتصادی نقش دارند.

۱۳۷ **۳** الف و ب) برای پاسخ به قسمت (الف) باید ابتدا شناسایی کنیم که نرخ مالیاتی کدام است. با توجه به این‌که ردیف اول معافیت داریم و مالیات هر طبقه نسبت به مازاد طبقهٔ قبل محاسبه می‌شود، نرخ مالیات **تصاعدی طبقه‌ای** است؛ حال به سراغ حل مسئله می‌رویم:

دارای معافیت :ردیف اول

ردیف دوم: ۴,۰۰۰,۰۰۰−۲,۰۰۰,۰۰۰=۲,۰۰۰,۰۰۰×٪۵=۱۰۰,۰۰۰

ردیف سوم: ۶,۰۰۰,۰۰۰−۴,۰۰۰,۰۰۰=۲,۰۰۰,۰۰۰×٪۸=۱۶۰,۰۰۰

ردیف چهارم: ۸,۰۰۰,۰۰۰−۶,۰۰۰,۰۰۰=۲,۰۰۰,۰۰۰×٪۱۲=۲۴۰,۰۰۰

ردیف پنجم: ۱۰,۰۰۰,۰۰۰−۸,۰۰۰,۰۰۰=۲,۰۰۰,۰۰۰×٪۱۴=۲۸۰,۰۰۰

ردیف ششم: ۱۲,۰۰۰,۰۰۰−۱۰,۰۰۰,۰۰۰=۲,۰۰۰,۰۰۰×٪۱۸=۳۶۰,۰۰۰

ردیف هفتم: ۱۳,۰۰۰,۰۰۰−۱۲,۰۰۰,۰۰۰=۱,۰۰۰,۰۰۰×٪۲۰=۲۰۰,۰۰۰

حال باید تمام ردیف‌ها را جمع کنیم:

۱۰۰,۰۰۰+۱۶۰,۰۰۰+۲۴۰,۰۰۰+۲۸۰,۰۰۰
+۳۶۰,۰۰۰+۲۰۰,۰۰۰=**۱,۳۴۰,۰۰۰**

۱۳۸ **۴** الف) تأمین اجتماعی در اصل **۲۹** قانون اساسی ذکر شده است.

ب) از آن‌جایی که در طی دوران شکوفایی اسلامی کشورهای اسلامی وضعیت مناسبی داشته‌اند. بعدها کشورهای دیگر با استفاده از قوانین آن‌ها توانستند به پیشرفت برسند. از این موضوع می‌توان برداشت که در این دوران حکومت‌های اسلامی **وضعیت مناسب‌تری** نسبت به دول اروپایی داشتند.

ج) کشورهای موفق **صنایع با مزیت کم‌تر را به کشورهایی با نیروی کار ارزان انتقال می‌دهند.** البته آن‌ها صنایع با مزیت بالا را هیچ‌گاه به دیگر کشورها نمی‌دهند.

د) در صورتی یک کالای خارجی وارد کشور می‌شود که یا **ارزان‌تر** باشد یا **مرغوب‌تر** یا این‌که نمونهٔ داخلی نداشته باشد. پس مصرف‌کننده می‌تواند با تجارت بین‌الملل به این کالاها دسترسی پیدا کند.

۱۳۹ **۲** برای پاسخ به این سؤال ابتدا درآمد را محاسبه می‌کنیم:

درآمد = ۸۵۰۰ (تعداد) × ۲۳۵,۰۰۰ (قیمت هر عدد) = ۱,۹۹۷,۵۰۰,۰۰۰

حال هزینه‌ها را جداگانه حساب کرده و در نهایت جمع می‌کنیم:

هزینهٔ حقوق سالیانهٔ کارگران = ۳,۸۰۰,۰۰۰ × ۲۵ (تعداد) × ۱۲ (ماه) = ۱,۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰

اجارهٔ سالیانه = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۲ = ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰

هزینهٔ سالیانهٔ آب، برق و گاز = ۸,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۲ = ۹۶,۰۰۰,۰۰۰

استهلاک سالیانه = ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ × ۲۵/۱۰۰ = ۳۶,۰۰۰,۰۰۰

مجموع هزینه‌ها = ۱,۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰
+ ۹۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۵۹۶,۰۰۰,۰۰۰

حال برای محاسبهٔ سود و زیان، از درآمد، هزینه‌ها را کسر می‌کنیم:

سود / زیان = ۱,۹۹۷,۵۰۰,۰۰۰ − ۱,۵۹۶,۰۰۰,۰۰۰ = **۴۰۱,۵۰۰,۰۰۰**

چون عدد نهایی مثبت است؛ بنابراین شرکت **سود** کرده است.

۱۴۰ **۱** الف) نمودار تقاضا (D) مربوط به **مصرف‌کننده** و نمودار عرضه (S) مربوط به **تولیدکننده** است.

ب) نمودار مذکور متعلق به **رفتار اقتصادی** تولیدکننده و مصرف‌کننده است.

ج) **محل برخورد و تلاقی دو منحنی عرضه و تقاضا** نقطهٔ تعادل است.

د) نقطهٔ E نسبت به F پایین‌تر واقع شده است. پس برای رفتن از E به F **قیمت باید افزایش پیدا کند.** با افزایش قیمت دو اتفاق می‌افتد، یک **افزایش عرضه** و دیگری **کاهش تقاضا.**

۱۴۱ **۲**

الف) استهلاک سالیانه = قیمت کالا / عمر مفید = ۱۷,۰۰۰,۰۰۰ / ۲۵ = **۶۸۰,۰۰۰**

ب) قیمت جدید کالا = (۱۷,۰۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۶۰,۰۰۰ (۱۷,۰۰۰,۰۰۰ × ٪۱۸)) = ۲۰,۰۶۰,۰۰۰

استهلاک ۳ سال آخر = (۲۰,۰۶۰,۰۰۰ / ۲۵ (۸۰۲,۴۰۰)) × ۳ = **۲,۴۰۷,۲۰۰**

۱۴۲ **۳** الف) **اوراق بهادار** دو **نوع** است: ۱ـ **اوراق سهام** ۲ـ اوراق مشارکت

ب) تأکید شعار سال ۹۰ بر مسئلهٔ **جهاد اقتصادی** و در سال ۹۱ بر مسئلهٔ **تولید ملی** بود.

ج) **در شیوهٔ هزینه‌ای، پرداختی خانوارها به بنگاه‌های اقتصادی در جهت دریافت کالا و خدمات محاسبه می‌شود.**

د) بانک تخصصی تنها **به اقشار خاصی که در زمینهٔ معینی از اقتصاد فعالیت می‌کنند، خدمات می‌دهد.**

۱۴۳ **۲** الف) برای محاسبهٔ تورم از فرمول زیر بهره می‌بریم:

تورم سال x = (تولید کل به قیمت جاری سال x − تولید کل به قیمت ثابت سال x)

تورم سال دوم = ۴۳۶۰ − ۳۷۱۰ = **۶۵۰**

تورم سال سوم = ۴۹۱۰ − ۴۵۴۰ = **۳۷۰**

ب) اما برای محاسبهٔ افزایش تولید کافی است از فرمول زیر استفاده کنیم:

تولید کل سال پایه − تولید کل به قیمت = افزایش تولید سال x
ثابت سال x

۳۷۱۰ − ۳۴۲۰ = **۲۹۰** = افزایش تولید سال دوم

۴۵۴۰ − ۳۴۲۰ = **۱۱۲۰** = افزایش تولید سال سوم

۱۴۴ ۴ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) عامل انسانی **به تنهایی** مهم‌ترین عامل تولید است.

د) سازمان تولید در این مورد بحث می‌کند که **صاحب اصلی محصول کیست؟**

۱۴۵ ۴ الف)

۰ —مرحلهٔ اول→ ۱۷,۰۰۰ —مرحلهٔ دوم→ ۲۳,۰۰۰

۳۱,۰۰۰ —مرحلهٔ سوم→ —مرحلهٔ چهارم→ ۴۳,۰۰۰

۱۷,۰۰۰ − ۰ = **۱۷,۰۰۰** = ارزش‌افزودهٔ مرحلهٔ اول

۴۳,۰۰۰ − ۳۱,۰۰۰ = **۱۲,۰۰۰** = ارزش‌افزودهٔ مرحلهٔ چهارم

ب) مجموع ارزش‌افزودهٔ تمامی مراحل برابر است با قیمت کالا در مرحلهٔ آخر یعنی **۴۳,۰۰۰**.

۱۴۶ ۳ الف) در دوران صفویه **حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند** به همین دلیل نتوانستند جریان نوسازی و پیشرفت را آغاز کنند.

ب) در تحکیم بنیان‌های اقتصادی، اصل **رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست**، نه هم‌چون نظام‌های اقتصادی دیگر که تمرکز آن‌ها بر تکاثر ثروت و سودجویی است.

ج) کارگران به جاهای مختلف مهاجرت می‌کنند، زیرا به دنبال **موقعیت‌های شغلی بهتر** هستند.

د) تولیدکنندگان معمولاً **فرصت، تخصص و امکانات لازم را برای فروش تولیدات خود به مصرف‌کنندگان دیگر کشورها (صادرات) ندارند.** به همین دلیل این کار را از طریق تاجر یا بازرگان انجام می‌دهند.

۱۴۷ ۳ الف)

$x = 10 \Rightarrow x - 7/5 = 2/5$ = دهک سوم − دهک پنجم

$x = 11 \Rightarrow x - 2 = 9$ = دهک اول − دهک ششم

$x = 14 \Rightarrow 18 - x = 4$ = دهک نهم − دهک دهم

ب) $\frac{18}{2} = 9$ = شاخص توزیع درآمد

هر چه نسبت شاخص توزیع درآمد بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه **نامناسب‌تر** است.

۱۴۸ ۱ الف) **در بررسی مصرفی بودن یک کالا یا واسطه‌ای بودن آن، مهم محل مصرف است.** مثلاً یک کالای ثابت در دو محل مختلف مصرف می‌شود و در یک جا مصرفی و در جای دیگر واسطه‌ای است.

ب) مسئلهٔ مؤسسات پولی در گذشته این بود که **صاحب پول (راکد) کیست؟**

ج) **رشد نقدینگی > رشد قیمت‌ها (تورم) ⇐ افزایش نقدینگی**

د) با مقایسهٔ یک فرد در دو شرایط مختلف می‌توانیم درک کنیم که مفهوم فقر در جای جای دنیا متفاوت است. در واقع این موضوع به **فقر نسبی** اشاره دارد.

۱۴۹ ۳ برای پاسخ به این سؤال ابتدا باید تولید اهالی کشور در داخل مرزها را حساب کنیم؛ برای این کار از فرمول زیر بهره می‌بریم:

تولید ناخالص ملی = تولید اهالی کشور در داخل مرزها + تولید اهالی آن کشور در خارج از مرزها

۳۴۶ = x + ۹۴

$\Rightarrow x = 346 - 94 \Rightarrow 252$

کار هم‌چنان به پایان نرسیده است؛ حال باید با استفاده از فرمول زیر تولید ناخالص داخلی را به دست بیاوریم:

تولید ناخالص داخلی = تولید اهالی کشور در داخل مرزها + تولید خارجیان مقیم داخل

x = ۲۵۲ + ۱۲۷ = **۳۷۹**

۱۵۰ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اصل ۴۳ ۲) اصل **۴۹**

۳) اصل ۵۰

۱۵۱ ۲ برای محاسبهٔ تولید ناخالص باید تمام اقلام تولیدی را با هم جمع کنیم:

تولید ناخالص = (۲۰,۰۰۰×۱۲۵,۰۰۰) + (۴۵۰×۶۴,۰۰۰,۰۰۰) + (۱۲,۰۰۰×۷۳,۰۰۰) + ۴۹۰,۰۰۰,۰۰۰ = **۳۲,۶۵۴,۰۰۰,۰۰۰**

(۲۰٪×۲۸,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) − ۳۲,۶۵۴,۰۰۰,۰۰۰ = تولید خالص

= **۲۶,۸۹۴,۰۰۰,۰۰۰**

۱۵۲ ۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) دولت‌ها در **آخرین مرحله** از بانک مرکزی قرض می‌گیرند، زیرا این کار تورم‌زا است.

د) **شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی** از یک سو تنها خریدار و از سوی دیگر **تنها فروشندهٔ** محصولات نفتی است.

۱۵۳ ۲ برای پاسخ به قسمت (الف) ابتدا باید قسمت (ب) را حل کنیم:

درآمد کل = (۸۹۵+۶۸۳)×$\frac{1}{2}$ + ۶۸۳ + $\frac{2}{5}$×۸۹۵ + ۳۸۴ = **۳۱۰۹**

حال از طریق فرمول زیر درآمد سرانه را حساب می‌کنیم:

درآمد سرانه = $\frac{\text{درآمد کل}}{\text{جمعیت}} = \frac{3,109,000,000,000}{50,000,000} = 62,180$

۱۵۴ **۴** الف) برای این‌که متوجه بشویم بهترین استفاده از منافع چیست، ملاک این است که **بیشترین میزان منافع** و همین‌طور **سطح بالاتری از رفاه را ایجاد کند.**

ب) بودجه سند دستگاه مالی ـ اداری کشور است. بودجه، **سند پیش‌بینی درآمد ـ مخارج و برنامهٔ کار سال آینده** است.

۱۵۵ **۱** برای پاسخ به این سؤال از فرمول زیر بهره می‌بریم:

$$\text{تورم} = \frac{\text{قیمت کالا در ابتدای سال} - \text{قیمت کالا در انتهای سال}}{\text{قیمت کالا در ابتدای سال}} \times ۱۰۰$$

$$\frac{۱۸}{۱۰۰} = \frac{۲۰۸,۰۰۰,۰۰۰ - x}{x}$$

$$\Rightarrow ۲۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰x = ۱۸x$$

$$\frac{۲۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۱۸} = \frac{۱۱۸x}{۱۱۸} \Rightarrow x \simeq \mathbf{۱۷۶,۲۷۱,۱۸۶}$$

علوم و فنون ادبی

۱۵۶ **۳** در سال‌های نخستین، شعر این دوره از تمثیل و نمادگرایی کم‌تر بهره گرفته است و شاعران به صراحتِ بیان روی آورده‌اند؛ امّا به تدریج با الهام از فرهنگ اسلامی، تمثیل و نماد در ادبیّات راه پیدا کرده است

۱۵۷ **۱** «توصیف پدیده‌ها و شخصیّت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخّص است.» از ویژگی‌های «ادبی» نثر این دوره است.

۱۵۸ **۳** موضوع «ابهام و معنی گریزی» از ویژگی‌های ادبی این دوره است.

۱۵۹ **۱** «هزار» ایهام تناسب دارد. هزار ۱ـ عهد هزار (معنی مورد نظر) / ۲ـ بلبل (معنی نادرست متناسب با بلبل و نغمه و ترانه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) عهد: ۱ـ پیمان ۲ـ روزگار / فرصت: ۱ـ مجال ۲ـ فرصت شیرازی

۳) دور از تو: ۱ـ در نبودن تو ۲ـ دور از جان تو باشد. (جملهٔ دعایی)

۴) از نو: ۱ـ دوباره ۲ـ قالب شعری نو (نیمایی)

۱۶۰ **۱** **بررسی «ایهام تناسب» در ابیات سؤال:**

الف) مدام: همواره (معنی درست) / شراب (معنی نادرست، متناسب با باده)

ب) شور: هیجان (معنی درست) / نمکین (معنی نادرست، متناسب با شیرین)

ج) باز: دوباره (معنی درست) / پرندهٔ شکاری (معنی نادرست، متناسب با شاهین)

د) باد: فعل دعایی (معنی درست) / جریان هوا (معنی نادرست، متناسب با صبا)

ه) مهر: عشق (معنی درست) / خورشید (معنی نادرست، متناسب با سیّاره و گردون)

تیر: نوعی جنگ‌افزار (معنی درست) / سیّارهٔ عطارد (معنی نادرست، متناسب با سیّاره و گردون)

۱۶۱ **۴** **ایهام (بیت «ج»):** دور از تو: ۱ـ در فراق تو ۲ـ از تو دور باد

ایهام تناسب (بیت «الف»): قلب: ۱ـ سکّهٔ تقلّبی (معنی درست) ۲ـ دل (معنی نادرست، متناسب با دل)

اغراق (بیت «ب»): مانند سیل و باران گریستن و خون از دل فشاندن

۱۶۲ **۱** **ایهام تناسب:** شور ۱ـ معنی درست: هیجان ۲ـ معنی نادرست: مزهٔ شور که در این معنی به کار نرفته با تلخ و شیرین تناسب دارد.

ابدال: شاعر در رکن پایانی مصراع دوم به جای فعلن از فع لن استفاده کرده است.

۱۶۳ **۴** **وزن بیت گزینهٔ (۴):** فعولن / فعولن / فعـولن / فعـل: متقارب مثمّن محذوف

وزن سایر گزینه‌ها:

۱) مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدّس محذوف)

۲) فعلاتن مفاعلن فعلن

۳) فعولن فعولن فعولن فعولن (متقارب مثمّن سالم)

۱۶۴ **۲** **وزن گزینهٔ (۲):** تکرار رکن «مفاعیلن» (بحر هزج)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تکرار رکن «فعلاتن» (بحر رمل مخبون)

۳) تکرار رکن «فعولن» (بحر متقارب)

۴) تکرار رکن «فاعلاتن» (بحر رمل)

تلاشی درمسیر موفقیت

۱۶۵ ۲ گزینهٔ (۲) از تکرار رکن «فعولن» پدید آمده است.
سایر گزینه‌ها حاصل تکرار رکن «فعلاتن» هستند.

۱۶۶ ۳ هنگـام تلفّـظ واژه‌هـای «به‌سـانِ، گرفتـه، کولـه‌بارِ، فشـرده، چوب‌دستِ، فضایِ، خلوتِ» در هجای پایانی، اختیار «تغییر کمّیّت مصوّت کوتاه به بلند» وجود دارد.

۱۶۷ ۳ **وزن گزینهٔ (۳):** فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمـل مـثمّن محذوف)

بررسی سایر گزینه‌ها:
۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
۲) فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
۴) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

۱۶۸ ۳ **تقطیع سایر گزینه‌ها:**
۱)

تغییر کمّیّت مصوّت کوتاه به بلند

بِس	یا	ر	بو	د	رو	د	دَ	را	بر	زَ	خ	کَ	بود
-	-	∪	-	∪	-	∪	∪	-	-	∪	∕	∪	-∕
											↓		
											-		

ام	ما	دَ	ریـ	غ	زَهـ	رِ	یِ	در	یا	شُ	دَن	نَ	داشت
-	-	∪	-	∪	-	∪	∪	-	-	∪	-	∪	-∕

۲)

تغییر کمّیّت مصوّت بلند به کوتاه

پی	شز	تُ	آ	ب	مع	نی	یِ	دَر	یا	شُ	دَن	نَ	داشت
-	-	∪	-	∪	-	∪	∕	-	-	∪	-	∪	-∕
							↓						
							-						

شب	ماں	دِ	بو	دُ	جُر	عَـ	تِ	فر	دا	شُ	دَن	نَ	داشت
-	-	∪	-	∪	-	∪	∪	-	-	∪	-	∪	-∕

۴)

تغییر کمّیّت مصوّت بلند به کوتاه

گُم	بو	د	دَر	عَ	می	ق	زَ	میں	شا	ن	یِ	بَـ	هار
-	-	∪	-	∪	-	∪	∪	-	-	∪	∕	∪	-∕
											↓		
											-		

بی	تُ	وَ	لی	زَ	می	نِ	یِ	پی	دا	شُ	دَن	نَ	داشت
-	∕	∪	-	∪	-	∪	∪	-	-	∪	-	∪	-∕
	↓												
	-												

↑

تغییر کمّیّت مصوّت بلند به کوتاه

۱۶۹ ۳ **مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینهٔ (۳):** بی‌نیـازی و عـزّت نفس اهل فقر

مفهوم سایر گزینه‌ها:
۱) ناکامی شاعر در رسیدن به مقصود
۲) توصیه به پوشیده داشتن فقر
۴) شکوه از یار

۱۷۰ ۲ **مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۲):** تنها حقیقت جهـان، عشق است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:
۱) بی‌همتایی معشوق
۳) بدعهدی و بی‌وفایی معشوق
۴) اسیر عشق در پی رهایی نیست.

۱۷۱ ۳ «کشف‌الاسرار و عُدّةالابرار» ابوالفضل مِیبُدی از نمونه نثرهـای مسجّع و موزون است و این ویژگی در عبارت گزینهٔ (۳) وجود دارد.

۱۷۲ ۲ فراوانی ترکیبات نو از ویژگی‌های **زبانی** این دوره است.

۱۷۳ ۲ ابیات سؤال، دربردارندهٔ مضمونی هجوآمیز اسـت کـه در شـعر سدّه‌های پنجم و ششم رواج داشت.

۱۷۴ ۲ در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گونـاگون علمـی رواج یافت و **نثر ساده به کمال رسید** و نثر مصنوع هم رایج شد.

۱۷۵ ۲ دلیل نادرستی قافیه، تفاوت در صامت‌های «ر» و «ل» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:
۱) ردیف: ــ / واژگان قافیه: «طی» و «پی» / حروف الحاقی: ـــ / حروف اصلی: «ـِ ی» / قاعده: (۲)
۳) ردیف: می‌باید بود / واژگان قافیه: «جوی» و «جوی» / حروف الحاقی: «ی» / حرف اصلی: «و» / قاعده: (۲)
۴) ردیف: تو / واژگان قافیه: «مدّت» و «دولت» / حروف الحـاقی: ـــ / حـروف اصلی: «ـَ ت» / قاعده: (۲)

۱۷۶ ۲

حیفش آمد که به زخمی جان دهد
قافیهٔ دوم قافیهٔ اصلی

جان ز دست صدق او آسان رهد
قافیهٔ دوم قافیهٔ اصلی

۱۷۷ ۳ ردیف: می‌نگرم / واژگان قافیـه: «را» و «خـدا» / حـرف اصـلی: مصوّت بلند «ا» / قاعده: (۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:
۱) ردیف: شکوفه / واژگان قافیه: «زیـور» و «افسـر» / حـروف اصـلی: «ـَ ر» / قاعده: (۲) (مصوّت + صامت)
۲) ردیف: فروخته / واژگـان قافیـه: «نـان» و «جـان» / حـروف اصـلی: «ان» / قاعده: (۲) (مصوّت + صامت)
۴) ردیف: ــ / واژگان قافیه: «گلزار» و «بیدار» / حروف اصلی: «ار» / قاعده: (۲) (مصوّت + صامت)

۱۷۸ ۳ **ترصیع:**

با	عاشقان	مستی	مکن
↓	↓	↓	↓
با	نیستان	هستی	مکن

۱۷۹ ۱ **بررسی ابیات:**

الف) چون (مانند) و چون (هنگامی که)

ب) مدام (مداوم) و مدام (شراب)

ج) شیرین (عزیز) و شیرین (معشوقهٔ خسرو)

د) که (حرف ربط) و که (ضمیر)

ه) باد (جریان هوا) و باد (سوم - فعل دعایی)

و) جمع (آسوده) و جمع (گرد آمده)

۱۸۰ ۳ **مفهوم گزینهٔ (۳):** نکوهش ناامیدی

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: بازگشت به اصل

۱۸۱ ۱ در سبک هندی به دلیل کم‌توجّهی شاعران کوچه و بازار به آرایه‌های ادبی، به بدیع و بیان، جز به صورت طبیعی و تصادفی توجّه نمی‌شود.

۱۸۲ ۳ گزینهٔ (۳) معرّف وحشی بافقی شاعر قرن دهم است؛ امّا سایر گزینه‌ها در معرّفی شاعران قرن یازدهم بیان شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) صائب تبریزی ۲) کلیم کاشانی

۴) بیدل دهلوی

۱۸۳ ۳ با توجّه به استفاده از اصطلاحات و لغات مردم عامّه (بخیه و پشت چشم نازک کردن) گزینهٔ (۳) با اشعار دورهٔ هندی متناسب است؛ امّا سایر گزینه‌ها از نظر زبانی به سبک عراقی نزدیک‌اند.

۱۸۴ ۳ **استعارهٔ مصرّحه:** ـــ

استعارهٔ مکنیّه: جان‌بخشی به دل

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) **استعارهٔ مصرّحه:** سرو

استعارهٔ مکنیّه: چکیدن لطافت ـ باریدن ناز و کرشمه

۲) **استعارهٔ مصرّحه:** لعل

استعارهٔ مکنیّه: جان‌بخشی به غم

۴) **استعارهٔ مصرّحه:** گلستان ـ سرو (دوم)

استعارهٔ مکنیّه: جان‌بخشی به سرو (اول)

۱۸۵ ۴ **تشبیه (بیت «پ»):** صفحهٔ جهان (اضافهٔ تشبیهی)

کنایه (بیت «ب»): «دست بر سر کسی داشتن» در این‌جا کنایه از مهربانی با او / «گذشتن سر از چرخ» کنایه از رسیدن به کمال

مجاز (بیت «الف»): کلک (قلم) مجاز از شعر

جان‌بخشی (بیت «ت»): زین بستن بر پشت فلک

۱۸۶ ۳ **بررسی آرایه‌ها:**

تشبیه: تشبیه معشوق به گل

استعارهٔ مکنیّه: جان‌بخشی به گل: حسرت خوردن گل

استعارهٔ مصرّحه: برگ گل (رخ) / سنبل (زلف)

مجاز: چمن مجاز از باغ

تکرار: گل

۱۸۷ ۱ **وزن گزینهٔ (۱):** مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) مفعولُ مفاعیلن // مفعولُ مفاعیلن (مستفعلُ مفعولن // مستفعلُ مفعولن)

۳) مفتعلن مفاعلن // مفتعلن مفاعلن

۴) مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن (مستفعلن فعولن // مستفعلن فعولن)

۱۸۸ ۲ **تقطیع گزینهٔ (۲):**

گَر	دِ	لَم	دَر	عِشـ	قِ	تُ	دیـ	وا	نِ	شُد	عِیـ	بَش	مَـ	کُن
-	∪	-	-	-	∪	-	-	-	∪	-	-	-	∪	-
بَد	ر	بی	نُقـ	صا	نُ	زَر	بی	عِیـ	بُ	گُل	بی	خا	ر	نیست
-	∪	-	-	-	∪	-	-	-	∪	-	-	-	∪	~~-~~
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

بررسی سایر گزینه‌ها:

مفتعلن مفاعلن // مفتعلن مفاعلن

۱۸۹ ۳ **مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۳):** ناشناخته بودن راز هستی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) آرزوها و خواسته‌ها مانع وصل می‌شود. / شرط وصال، ترک همه چیز است.

۲) توصیه به ترک هستی مادّی

۴) توصیه به ترک خود

۱۹۰ ۳ **مفهوم بیت سؤال:** عفو و رحمت خداوند بسیار بیشتر از گناه بندگان است. / امید به بخشش و رحمت خداوند در عین گناهکاری

مفهوم ابیات گزینهٔ (۳): در گناهکاری، امید نجات نیست.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: عفو و رحمت خداوند بسیار بیشتر از گناه بندگان است.

تلاشی درمسیرموفقیت

جامعه‌شناسی

۱۹۱ ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

ج) همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی **یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه** بود؛ به گونه‌ای که همهٔ گروه‌ها همسان شوند.

د) علوم نافع در جهان اسلام به علوم ابزاری محدود نمی‌شود. علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) نیز از دیگر علومی هستند که **اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند**، علم نافع هستند.

۱۹۲ ۳ **«مدینهٔ فاسقه»** و **«مدینهٔ ضاله»** در نظریهٔ فارابی، جوامعی هستند که در نتیجهٔ انحراف از مدینهٔ فاضله، شکل گرفته‌اند.

تعارف هویت‌ها، وحدت و کثرت هویت‌ها است و «الگوی تعارف» در مقابل «الگوی تنازع» قرار دارد و تنازع هویت‌ها، **وحدت یا کثرت هویت‌ها** است.

علومی که دربارهٔ حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند نیز علم نافع محسوب می‌شوند. این دسته از علوم یعنی علم به نفس، **علم توحید و علم به مبدأ و معاد**، از نافع‌ترین علوم شمرده شده‌اند.

امروزه جهانی شدن و توسعهٔ ارتباطات از سویی زمینهٔ شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است و از سوی دیگر **بسیاری از جوامع و گروه‌ها**، به دفاع از خود برخاسته‌اند و با **ساختن هویتی خاص** برای خود یا **بازگشت به هویت واقعی** خویش، **در برابر هویتی که فرآیند جهانی شدن به آن‌ها تحمیل می‌کند**، مقاومت می‌کنند و خواهان رهایی از این هویت تحمیلی هستند.

۱۹۳ ۱ نوع جدیدی از هویت که ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصهٔ اصلی آن بود، **ناسیونالیسم** نام داشت.

ابن‌خلدون با استفاده از تجربهٔ تاریخی جوامع پیرامون خود از **«عصبیت»** به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند و این دریافت خود را به همهٔ جوامع تعمیم می‌دهد.

رویکرد **جامعه‌شناسان نسبی‌گرا** که اساس دانش را انکار می‌کند و از علم عبور می‌کنند، نمی‌تواند قابل قبول باشد.

عقل تفسیری: برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن به کار می‌رود.

۱۹۴ ۴ برای استفاده از **عقل انتقادی** در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطهٔ ظالمانه استفاده می‌کنیم.

برخی از پیدایش سیاست هویت به **باز شدن «جعبهٔ پاندورا»** یاد می‌کنند.

عقل ابزاری (**تجربی**): دانشمندان برای کسب دانش دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از این عقل استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی و ... به کمک این عقل درک می‌شوند.

جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.

مدل رایج **سیاست‌گذاری هویتی در دورهٔ مدرن**، «همانندسازی» بود.

۱۹۵ ۳ از درون رویکرد تفسیری، جریان دیگری نیز شکل می‌گیرد که راه رهایی انسان را نه از درون علم، که در بیرون علم جست‌وجو می‌کند و معتقد است خود علم با «درست و غلط دانستن» و «خوب و بد کردن امور» **سلطه‌گری** می‌کند. از این منظر علم چراغی **نیست** که تاریکی‌ها را روشن کند و موانع را از پیش پای انسان بردارد.

رویکرد ابن‌خلدون **انتقادی** نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.

۱۹۶ ۴ گاهی مدل «تکثرگرا» به جای مدل همانندسازی مورد توجه و تأکید قرار می‌گیرد. در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. البته در این الگو، هم‌چنان **وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی** ضروری دانسته می‌شود؛ که گروه‌های مختلف را به یک‌دیگر پیوند دهد.

مدینهٔ فاسقه جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینهٔ فاضله به وجود می‌آید.

روش ابن‌خلدون در علوم اجتماعی **مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت.** شاید به همین دلیل غربیان وی را بیش از سایر متفکران اجتماعی مسلمان می‌شناسند.

۱۹۷ ۲ هنگامی که در رانندگی کردن از رعایت قوانین راهنمایی برای اصلاح یک رابطهٔ ظالمانه استفاده می‌کنیم، از **عقل انتقادی** مدد می‌گیریم.

در دورهٔ پسامدرن (اواخر قرن بیستم)، هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها، تعریف می‌شود. در این دوره، **افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند**، علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند. **در همهٔ** این **عرصه‌ها، سیاست هویت ایجاد می‌شود** و تنازع و درگیری افزایش می‌یابد.

ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللِهند» با روش **تجربی و تفهمی**، فرهنگ جامعهٔ هند را توصیف کرد.

سیاست هویت می‌تواند دو **چهره** پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود و یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.

جشن سال نوی چینی همراه با نمایش‌ها و تزیین‌هایش فقط رویدادی نمایشی نیست که هر سال در امریکا برگزار می‌شود، بلکه نماد تداوم و پیوستگی فرهنگی چینی‌ها در امریکاست.

۱۹۸ ۱ هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران. پیدایش نظریهٔ فمینیستی معاصر، نظریهٔ آفریقایی‌تبار، نظریهٔ آمریکایی بومی و ... در علوم اجتماعی امروز، نتیجهٔ چنین مطالبه و درخواستی‌اند. این گروه‌ها می‌گویند آن‌چه تا امروز **به اسم علوم اجتماعی** به مطالعهٔ گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پرداخت، **دانشی جهان‌شمول نبود**، بلکه روایت آن چیزی بود که مردان سفیدپوست اروپایی می‌پنداشتند و هویت زنان، رنگین‌پوستان و غیر اروپاییان را نادیده می‌گرفت.

امروزه، **جهانی شدن و توسعهٔ ارتباطات**، از سویی زمینهٔ شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، در هم آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند.

اگر ادعا شود **دانش، تماماً محصول شرایط اجتماعی و فرهنگی** است و جوامع و فرهنگ‌ها نیز متفاوت‌اند، **پایبندی کامل به این رویکرد**، امکان شناخت واقعی را از انسان‌ها می‌گیرد و قطعاً رویکردی که اساس دانش را انکار می‌کند، نمی‌تواند قابل قبول باشد.

گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آن به معنای **انکار اشتراک و وحدت انسان‌ها**ست و فرصت گفت‌وگو و معارفهٔ انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

۱۹۹ ۳ در دورهٔ **پسامدرن**، هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها، تعریف می‌شود.

گاهی **مدل «تکثرگرا»** به جای مدل همانندسازی مورد توجه و تأکید قرار می‌گیرد. در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد.

ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعهٔ آرمانی سخنی نگفت.

فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعهٔ علوم انسانی می‌دانسته و آن را «علم مدنی» نامیده است. او با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و هم‌چنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

۲۰۰ ۱ قرآن کریم، **کسانی را که شناخت علمی را به شناخت حسی و تجربی محدود می‌کنند**، مورد نکوهش قرار می‌دهد و از **رفتار جاهلانه و سفیهانه** انتقاد می‌کند.

در قرآن کریم از **علم** به عنوان هدف آفرینش یاد شده است؛ علم، علت برتری انسان بر فرشتگان معرفی گردیده است.

قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را **«سنت‌های الهی»** می‌نامد.

رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل **پیروی از الگوی مطلوب قرآنی** و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یک‌دیگر قائل بودند.

۲۰۱ ۲ موضوع جامعه‌شناسی تبیینی این است که **پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.**

روش رویکرد انتقادی ← تفسیری (**نگاه از درون**)، انتقادی و تجویزی

هدف رویکرد تفسیری **معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی** است.

۲۰۲ ۲ از نظر الگوی مطلوب قرآنی، **فقط زندگی براساس تقوا، معیار برتری، بزرگی و بزرگواری است.**

گاهی عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود که هم **عالمان در دانش علمی** از آن استفاده می‌کنند و هم **عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند.**

گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آن به معنای **انکار اشتراک و وحدت انسان‌ها**ست و فرصت گفت‌وگو و معارفهٔ انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

۲۰۳ ۲ شما از چشم فرهنگی و هویتی به فرهنگ‌ها و هویت‌ها می‌نگرید. شما همواره مشغول **پیش بردن برخی فرهنگ‌ها و هویت‌ها و پس راندن برخی دیگر** هستید.

دولت‌ها در کشورهایی که دارای تنوع قومی، نژادی، زبانی، مذهبی و ... بودند، برای تعیین هویت ملی و چگونگی توزیع مزایا و فرصت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی میان اقوام و گروه‌های مختلف و هم‌چنین پاسخ‌گویی به درخواست‌ها و رفع نیازهای آن‌ها، ناگزیر از **سیاست‌گذاری هویتی** بودند.

نسل‌کشی (**نسل‌کشی در کامبوج توسط خمرهای سرخ**)، جابه‌جایی اجباری، کنترل جمعیت، جداسازی و فشارهای سخت اجتماعی از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی هستند.

حکومت می‌تواند با زمینه‌سازی برای شناخت مردم از یک‌دیگر در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای، **بسیاری از مشکلات را حل کند** و امکان **همدلی مردم با یک‌دیگر** را فراهم آورد. (تعارف هویت‌ها)

۲۰۴ ۱ اندیشمندان اجتماعی معتقدند که «سیاست هویت» متعلق به دورهٔ **پسامدرن** است که **هویت‌ها** موضوعی برای نزاع و درگیری می‌شوند.

یکی از راه‌های ایجاد آشتی، اتحاد و دوستی در میان گروه‌ها و ملت‌ها، **شناخت متقابل** است.

رویکرد انتقادی می‌خواهد ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه دارد و این نقش را در نقد روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌بیند و انتظار دارد علوم اجتماعی با تشخیص و افشای **سلطه** در مناسبات انسانی، به رهایی انسان کمک کند.

شناخت متقابل هویت‌ها یا **«الگوی تعارف»** در مقابل دو الگوی همانندسازی و تکثرگرا قرار می‌گیرد.

۲۰۵ ۴ **علوم ابزاری** که نیازهای روزمرهٔ جامعهٔ اسلامی را برطرف می‌کنند، مانند علم پزشکی، علوم فنی و مهندسی و علوم پایه که به نوعی مادر این علوم به شمار می‌آیند، **از جملهٔ علوم نافع‌اند.**

سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود و یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.

تعارف به معنای شناخت متقابل است. **«الگوی تعارف»** در مقابل «الگوی تنازع» قرار دارد و همان الگویی است که قرآن ارائه می‌کند. رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل پیروی از الگوی مطلوب قرآنی و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یک‌دیگر قائل بودند. برای جهان اسلام به هیچ‌وجه نگران‌کننده نبود که بزرگ‌ترین دانشمند صرف و نحو زبان عربی، یک ایرانی به نام سیبویه است و مهم‌ترین حکمای جهان اسلام فارابی و ابن سینا هستند.

۲۰۶ (۲) بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) فردی سلام می‌کند، پاسخ دادن یا ندادن سلام او پیامد ارادی کنش او محسوب می‌شود که به ارادهٔ **جواب‌دهندهٔ سلام** وابسته است.

ج) علوم اجتماعی اگر به معنای تجربی علم محدود شود، **نمی‌تواند** دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

۲۰۷ (۴) کاستی و خلأ معنوی دانشمندان ←(علت) **بازاندیشی دربارهٔ بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی ← تشویق برای عبور از مرزهای هویت فرهنگی جهان اجتماعی**

پیدایش فرهنگ فایده‌گرایی ←(پیامد) **پذیرش ارزیابی مردم براساس مفید بودن یا نبودن**

قدرت بدون اکراه و از روی رضایت و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد ← **اقتدار**

۲۰۸ (۲) جهان متجدد **فقط** علومی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علومی را که از روش‌های فراتجربی استفاده می‌کنند، **علم نمی‌شناسد.**

جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه‌های آن، بدون این‌که به جهان اسلام بپیوندند، تحولات هویتی پیدا کرد.

۲۰۹ (۳) قلب تپندهٔ بیداری اسلامی ← **جامعهٔ ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود**

اولین شرط بقای هر جامعه ← **جمعیت**

اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین ← **سیاست**

جهان نفسانی ← جهان اجتماعی = **یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد.**

۲۱۰ (۱) انسداد اجتماعی بیشتر **در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی افراد براساس ویژگی‌های انتسابی مانند وراثت و نژاد تعیین می‌شود.**

فایدهٔ تقسیم‌بندی پدیده‌های اجتماعی به خرد و کلان **پی بردن به میزان اثرگذاری کنشگر بر پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان یا اثرپذیری از آن‌ها** است.

دیدگاه خطی: **همهٔ جوامع شبیه به یک نوع موجود زنده‌اند و تفاوتشان همانند تفاوتی است که آن موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود از دوران کودکی تا مراحل بزرگسالی پیدا می‌کند.**

۲۱۱ (۲) برقراری صلح جهانی ← **نامحسوس و کلان**

علاقه به نویسندهٔ خاص ← **خرد و ذهنی**

دیدار از سالمندان یک شهر در روز تکریم سالمندان ← **عینی و کلان**

متأثر شدن از مرور خاطرات واقعهٔ مسجد گوهرشاد ← **نامحسوس یا ذهنی و کلان**

۲۱۲ (۱) ناسازگاری اغلب از سطح رفتارها و هنجارها آغاز می‌شود و به سطوح عمیق‌تر یعنی عقاید و ارزش‌ها می‌رسد ←(علت) **تزلزل فرهنگی**

حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است ←(علت) **تأمل و بازبینی نظریات پیشین خود**

در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد ←(علت) **جلوگیری از تحصیل دختران محجبه در برخی جوامع غربی**

جهان‌های اجتماعی که براساس فطرت انسانی شکل نگرفته‌اند ←(علت) **دور ماندن انسان‌ها از حقیقت خود و جهان هستی**

۲۱۳ (۲) خرید نفت از کشورهای نفت‌خیز به ارزان‌ترین قیمت ممکن به این دلیل بود که در کشورهای نفت‌خیز، بُعد عینی نفت به عنوان یک سرمایه وجود داشت ولی **بُعد ذهنی و معنایی آن مفقود بود.**

لیبرال دموکراسی، **هیچ حقیقت و فضیلت فطری** و جهان‌شمولی را **به رسمیت نمی‌شناسد** و حکومتی دنیوی و این‌جهانی است. در این اندیشه نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.

هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد؛ بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

زبان فارسی دری به دلیل **مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام،** از محدودهٔ زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی، فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را درنوردید و در مناطق مختلف جهان اسلام از هندوستان و تبت، تا آسیای صغیر و شبه‌جزیرهٔ بالکان گسترش یافت.

۲۱۴ (۴) درون‌زایی در عین برون‌گرایی ← **اقتصاد مقاومتی**

خط‌کشی‌های مسیر خانه تا مدرسه ← **فرصت‌ها و محدودیت‌ها**

آدمی در گرو عمل خویش است ← **پیامدهای کنش**

فتوت‌نامه‌ها ← **جامعه‌پذیری**

۲۱۵ (۳) هویت خود را براساس اقتصاد شکل می‌دهد ← **جهان غرب**

با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد ← **جهان اساطیری**

نه می‌تواند فرهنگ گذشتهٔ خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه می‌تواند آن را رها کند و از آن بگذرد ← **جهان خودباخته**

منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات ← **جهان اساطیری**

۲۱۶ (۲)

- ساده‌زیستی ← **بیرون قلمرو واقعی**
- استکبارستیزی ← **درون قلمرو واقعی**
- تکاثر ← **قلمرو واقعی و قلمرو آرمانی**

پدیدهٔ نسل‌کشی در جهان امروز نشانگر **ابعاد هویتی جمعیت** است.

هدف برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه **تحقق بیشتر آرمان‌ها** و ورود آن‌ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی است.

۲۱۷ ۳ اشتراک فارابی و ارسطو ← **دسته‌بندی نظام‌های سیاسی**

اشتراک مارکس و کنت ← **دیدگاه خطی به تاریخ جوامع**

افتراق جمهوری و دموکراسی ← **شیوهٔ حکومت**

افتراق آریستوکراسی و الیگارشی ← **شیوهٔ حکومت**

۲۱۸ ۳ حفظ فاصلهٔ اجتماعی ← **کنش اجتماعی**

مدارس و دانشگاه‌ها ← **پدیده‌های اجتماعی**

دانش‌آموزان ← **اکتسابی، اجتماعی، متغیر**

سلام و احوالپرسی ← **کنش اجتماعی**

چهره ← **فردی، انتسابی، متغیر**

تذکر برای رعایت فاصله ← **کنترل اجتماعی**

۲۱۹ ۴ تقسیم کار سنی و جنسی ← **جوامع مکانیکی**

تقسیم کار گسترده ← **جوامع ارگانیکی**

فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، گردش خون، بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش محسوب نمی‌شوند ← **ارادی بودن کنش**

گسترش دانش وسایل ← **بسط عقلانیت ابزاری**

از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها ← **زوال عقلانیت ذاتی**

اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود ← **تحولات هویت فرهنگی**

۲۲۰ ۱ **حدود قلمرو واقعی و آرمانی هر جهان اجتماعی دستخوش تغییر می‌شود و از جامعه‌ای به جامعهٔ دیگر متفاوت است.**

حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

زبان عربی (اختصاصی)

■■ **مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریب مشخّص کن (۲۲۶ ـ ۲۲۱):**

۲۲۱ ۳ **ترجمهٔ کلمات مهم: سِیروا:** حرکت کنید، بگردید / **اُنظُروا:** ببینید / **کیفَ کانَ:** چگونه بوده است / **عاقبةُ الّذینَ:** فرجام کسانی که / **کان ... مِن قبلُ:** ... پیشتر بوده‌اند

اشتباهات بارز سایر گزینه‌ها:

۱) «این» معادلی ندارد. / «تا ببینید: حتّی تَنظروا» که غلط است! / «گذشتگان» ترجمهٔ نادرستی از «مِن قبل» است.

۲) قدم زنید (← سیر کنید، حرکت کنید) / «می‌زیستند» معادلی ندارد. / «کیف کان عاقبة الّذین: عاقبت کسانی که ... چگونه بوده است».

۴) قدم زنید (← سیر کنید، حرکت کنید) / «عاقبةُ الّذینَ: عاقبتِ کسانی‌که» / سرانجامی داشتند (← چگونه بوده است)

۲۲۲ ۲ **ترجمهٔ کلمات مهم: مِنَ المُناسب:** مناسب است / **أن تُکتَبَ:** نوشته شود / **أحادیثُ:** احادیثی / **تُشَجِّعُنا:** ما را تشویق کند / **الشعور:** احساس

اشتباهات بارز سایر گزینه‌ها:

۱) «تا» معادلی ندارد. / «تُشَجِّعُنا: ما را تشویق کند»

۳) «من المناسب: مناسب است» نه «مناسب آن است» / «همه» معادلی ندارد. / داشتن (← احساس)

۴) «مناسب این است» غلط است! / «القا می‌کند» ترجمهٔ نادرستی است. / به ما (← ما را)

۲۲۳ ۳ **نکته: «کانت»** در برخی از عبارت‌ها مربوط به زمان گذشته نیست و به همهٔ دوران‌ها تعلّق دارد و بنابراین به صورت زمان حال (= تکونُ) ترجمه می‌شود.

بنابر نکتهٔ بالا، «کانَت للإعصارِ قوّةٌ عظیمةٌ» به این شکل ترجمه می‌شود: «گردباد قدرت بزرگی دارد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بإمکانها: می‌تواند / سنگین‌ترین چیزها (← چیزهای سنگین) / جابه‌جا کند (← بکشد)

۲) «آن‌چنان» زائد است. / قدرتی (← قدرتی بزرگ) / داشت (← دارد) / توانست (← می‌تواند)

۴) گردباد آن‌چنان عظیم بود (← گردباد قدرت بزرگی دارد) / می‌توانست (← می‌تواند) / چیزهای سنگین (← چیزهای سنگینی) / جابه‌جا (← بکشد)

۲۲۴ ۴ **ترجمهٔ کلمات مهم: ما ظَنَنتُ:** گمان نکردم / **أنّکَ تُجیبُ:** تو پاسخ مثبت می‌دهی / **عائِل:** فقیر / **مَجفوّ:** رانده شده، مطرود / **مَدعُوّ:** دعوت شده

اشتباهات بارز سایر گزینه‌ها:

۱) «ما ظَنَنتُ» ماضی منفی است نه مضارع، «حاضر شوی» نادرست است، «عائلهم: فقیرشان»، «غنیُّهم: ثروتمندشان» نادرست ترجمه شده است.

۲) «گمانم آن نبود» نادرست است، «می‌روی» نادرست است، «مَجفوّ: رانده شده» و «مدعوّ» نادرست ترجمه شده‌اند.

۳) «بر این گمان نبودم» نادرست است، «جفا می‌کنند» نادرست است.

۲۲۵ ۱ **دقّت کنید** «نَفسُها: خودش» ترجمه می‌شود؛ **ترجمه:** «معلّم خودش برای خاموش کردن کولر رفت!»

۲۲۶ ۳ **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۱) «توجّه می‌کند» مضارع است نه ماضی استمراری!

۲) «توجّه می‌کند» فعل است نه مصدر. / ساختار عبارت به هم ریخته است.

۴) «یُعطِي: می‌دهد» ترجمهٔ نادرستی است. / ضمیر «ه» در «بیئته» معادلی ندارد.

■■ **گزینهٔ مناسب را در پاسخ به سؤالات زیر مشخص کن (۲۳۰ ـ ۲۲۷):**

۲۲۷ ۱ **بررسی سایر گزینه‌ها:**

۲) خبر حروف مشبّهة بالفعل **مرفوع** است: «غافرٌ»!

۳) «ذنوب: گناهان» جمع مکسّر «ذَنْب: گناه» است نه «ذَنَب: دُم»!

۴) «التائِب» بر وزن فاعِل، اسم فاعل است از فعل **مجرّد!**

۲۲۸ ۴ «**الصالحات**»، جمع مؤنّث سالم از «الصالحة» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «الأشجار» و «أغصان» جمع مکسرند!

۲) «ناحجون» جمع مذکر سالم و «أوقات» جمع مکسر «وقت» است!

۳) «صلاة» و «عبادت» مفرد هستند!

۲۲۹ ۲ «**تُمارِس**: انجام بدهی» و «**تَضمنُ**: تضمین می‌کنی» متعدّی هستند و مجهول می‌شوند.

در سایر گزینه‌ها «**تَنزِلُ، تتساقطُ و یَموتونَ (می‌میرند)**» لازم هستند و مجهول نمی‌شوند.

۲۳۰ ۱ در گزینهٔ (۱)، «**ذَنباً**» مفعول است نه مفعول مطلق!، در سایر گزینه‌ها «**ذهاباً، تأدیباً و رؤیة**» مفعول مطلق هستند.

تاریخ

۲۳۱ ۲ رضا شاه امتیازنامهٔ دارسی را یک‌طرفه لغو کرد اما خیلی زود قرارداد نفتی دیگری را با انگلستان منعقد نمود. در قرارداد جدید، سهم ایران نسبت به قرارداد قبلی اندکی افزایش یافت و **محدودهٔ جغرافیایی قرارداد** به میدان‌های نفتی شناخته‌شدهٔ جنوب کشور محدود گردید، اما در عوض، ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد.

نکته: محدودهٔ جغرافیایی قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته‌شدهٔ جنوب کشور محدود گردید؛ بنابراین انگلیسی‌ها می‌توانستند در میدان‌های شناخته‌شدهٔ نفتی جنوب به فعالیت بپردازند و از این نظر محدودیتی نداشتند پس گزینهٔ (۱) نمی‌تواند پاسخ این تست باشد.

۲۳۲ ۱ در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، شاه فقط بر ارتش مسلط بود و نظارت و قدرت اداری و اجرایی کشور در اختیار هیئت دولت و مجلس شورای ملی بود. اعیان و **اشراف زمین‌دار و غیرزمین‌دار در مجلس**، هیئت دولت و در سطح محلی، **قدرت** و نفوذ **زیادی داشتند**. در این دوره، مطبوعات و احزاب نیز به صورت گسترده و با شور و شوق فراوان فعالیت می‌کردند و نقش مؤثری در تحولات سیاسی و اجتماعی داشتند.

۲۳۳ ۲ نمایندگان مجلس شورای ملی (**دورهٔ چهاردهم**) به پیشنهاد دکتر **محمد مصدق** طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد. این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنهٔ منفی تلقی می‌شد.

۲۳۴ ۳ دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد و چون دولت انگلیس این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به **قطع رابطهٔ سیاسی با لندن** کرد.

۲۳۵ ۳ با ورود **مأمور ویژهٔ سیا** به ایران در اواسط تیر۱۳۳۲ و **ملاقات او با فضل‌الله زاهدی**، مقدمات اجرای کودتا فراهم شد.

۲۳۶ ۴ اولین مرحلهٔ فعالیت سیاسی و مبارزهٔ امام خمینی (ره) با اعتراض به **تصویب‌نامهٔ انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی** آغاز شد.

۲۳۷ ۳ در دوران طولانی نخست‌وزیری **امیرعباس هویدا**، حکومت پهلوی برای تقویت و تحکیم پایه‌های اقتدار خود به اقداماتی نمایشی دست زد. منحل کردن احزاب موجود و ایجاد حزبی واحد به نام حزب رستاخیز از جملهٔ این اقدامات بود.

۲۳۸ ۱ اعضای **سازمان مجاهدین خلق** در آغاز تفکر اسلامی داشتند ولی به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند. اعضای **سازمان چریک‌های فدایی** خلق از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزهٔ مسلحانه روی آوردند.

تلاشی درمسیر موفقیت

۲۳۹ ۳ **سازمان مجاهدین خلق:** گروهی از جوانان عضو نهضت آزادی بعد از قیام ۱۵ خرداد فعالیت سیاسی را کنار گذاشتند و به جنگ مسلحانه روی آوردند.

۲۴۰ ۲ **جمشید آموزگار** مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند.

۲۴۱ ۴ در گاه‌شماری خورشیدی ـ قمری سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آن‌جا که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، **هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.**

۲۴۲ ۳ در فاصلهٔ ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش (عصر نوسنگی) کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت. در عصر نوسنگی، انسان علاوه بر این‌که فن ساخت ابزار و ظروف سنگی را ترقی داد، با ابداع چرخ سفالگری، ظروف گلی تولید کرد و با استفاده از پشم حیوانات، موفق به تولید پارچه شد.

نکته: پیش از تاریخ، به دورانی طولانی از زندگی انسان گفته می‌شود که با ظهور او در پهنهٔ گیتی آغاز شد و تا اختراع خط و گسترش تمدن در حدود ۵۰۰۰ سال پیش به طول انجامید.

۲۴۳ ۴ **بررسی گزینه‌ها:**

۱) گشایش جادهٔ ابریشم (هان) ـ راهیابی آیین بودا به چین (هان)

۲) یکسان نمودن عیار سکه‌ها (چه‌این) ـ تکمیل دیوار بزرگ چین (چه‌این)

۳) نوسازی تشکیلات اداری (چه‌این) ـ ساخت شبکهٔ گسترده‌ای از جاده‌ها (چه‌این)

۴) **انتخاب مأموران دولتی بر پایهٔ تعلیمات کنفوسیوس** (هان) ـ **پایان تجزیهٔ سیاسی چین** (چه‌این)

۲۴۴ ۴ پس از پایان جنگ‌های یونان و ایران، **دولت شهر آتن** به رهبری پریکلس، سیاستمدار آزادی‌خواه، **به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه‌طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه **از عوامل بروز** جنگ میان ایران و یونان بود.

رقابت دولت شهرهای یونانی با حکومت هخامنشیان برای تسلط بر منطقهٔ آسیای صغیر، موجب بروز کشمکش های طولانی و جنگ‌های بزرگی میان دو طرف در قرن ۵ ق.م. شد.

۲) **فیلیپ دوم** با تشکیل ارتشی نیرومند از طوایف جنگجوی مقدونی، دولت شهرهای خسته و متفرق یونان را مطیع خود کرد.

۳) اسکندر مقدونی پس از آن‌که شورش یکی از دولت شهرهای یونانی را فرونشاند، با سپاهی آماده به قلمرو هخامنشیان هجوم آورد. **سپس** به هند نیز لشکرکشی کرد و تا رود سند پیش رفت.

۲۴۵ ۲ سنگ‌نوشتهٔ شاپور یکم در کعبهٔ زرتشت در نقش رستم **شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان** را بازگو می کند.

۲۴۶ ۳ در حدود **۵ هزار سال پیش**، نخستین شهرها در فلات ایران به وجود آمد.

۲۴۷ ۲ هووَخْشْتَرَ (سومین پادشاه مادی) با حکومت بابِل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد. در پی این موفقیت نظامی، **قلمرو ماد به شمال بین النهرین** و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر **گسترش یافت.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هووَخْشْتَرَ با حکومت **بابل**، علیه **آشور** متحد شد.

۳) حکومت ماد در زمان فرمانروایی **هووَخْشْتَرَ**، سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید.

۴) بزرگان طوایف ماد و تودهٔ مردم که از عملکرد **آستیاگ** (جانشین هووَخْشْتَرَ) ناخشنود بودند، بر ضد او با کورش هخامنشی همدست شدند.

۲۴۸ ۳ در روزگار **مهرداد دوم**، سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی آن، روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جادهٔ ابریشم توسعه پیدا کرد.

۲۴۹ ۳ به نظر برخی زبان‌شناسان، منظومه‌های داستانی «درخت آسوریک» و «یادگار زریران» که در قرن ۵م. به خط و زبان پهلوی ساسانی نگارش یافته‌اند، ابتدا به زبان **پارتی** سروده شده بودند.

زبان پارتی یا پهلوی اشکانی، در مناطق شمال و **شمال شرق** ایران متداول بود.

۲۵۰ ۲ هنر گچ‌بری در زمان **اشکانیان** رواج یافت و در بناهای کوه خواجه، به نهایت ظرافت رسید.

۲۵۱ ۲ تک‌نگاری از دورهٔ **تیموریان** به بعد مرسوم شد.

۲۵۲ ۴ فتوح‌البلدان اثر بلاذری: تاریخ‌نگاری **ترکیبی**

مروج‌الذهب اثر مسعودی: تاریخ‌نگاری **تحلیلی**

۲۵۳ ۱ پیمان عقبهٔ دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود؛ **زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به ویژه اوس و خَزرَج، در آن حضور داشتند.**

۲۵۴ ۴ ابومسلم با شکست دادن فرمانروایان اموی و فتح شهرهای مختلف خراسان و برخی نواحی دیگر، وارد کوفه شد و **ابوالعباس سَفّاح**، از خاندان عباسی را به خلافت نشاند.

۲۵۵ ۳ مأمون با **تدبیر** و شمشیر ایرانیانی هم‌چون خاندان سهل و طاهربن حسین (**ذوالیمینین**)، برادرش را شکست داد و **خلیفه شد.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در زمان **منصور**، خلافت عباسیان استوار شد و تمام سرزمین‌های اسلامی، به استثنای اَندَلُس، تحت فرمان آنان درآمد.

۲) مأمون تحت تأثیر **فضل‌بن سهل**، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.

۴) **هارون** ادارهٔ امور خلافت را به یحیی پسر خالد برمکی سپرد.

۲۵۶ ۳ پیروزی اعراب مسلمان در **جنگ نهاوند** سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد.

اعراب مسلمان نخست در **قادسیه** سپاه ایران را به سختی شکست دادند (۱۴ق) و تیسفون پایتخت پرآوازهٔ ساسانیان را پس از مدتی محاصره، تسخیر کردند (۱۶ق).

۲۵۷ ۲ فعالیت‌ها و مبارزات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایرانیان در دو قرن نخست هجری، زمینه را برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی و در پی آن تغییر اوضاع سیاسی ایران در سده‌های سوم و چهارم هجری فراهم آورد. سرآغاز این تغییر، هنگامی بود که **طاهربن حسین** مشهور به ذوالیمینین از سوی مأمون، خلیفهٔ عباسی **به حکومت خراسان منصوب شد.**

۲۵۸ ۳ در زمان **آلب‌ارسلان**، جانشین طغرل، سلجوقیان در نبردی بزرگ که در ملازگرد رخ داد (۴۶۳ق)، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست دادند، امپراتور را اسیر کردند و آسیای صغیر را به متصرفات خود افزودند. در آن زمان، قلمرو سلجوقیان از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه گسترش یافت. این وسیع‌ترین قلمرو یک حکومت در ایران دوران اسلامی بود.

در زمان **ملکشاه**، سلسلهٔ سلجوقی به اوج قدرت رسید.

۲۵۹ ۱ شاه صفی، نوه و **جانشین شاه عباس اول**، از تعادل روحی و سلامت عقل بهرهٔ کافی نداشت. در زمان همین شاه بود که قندهار توسط گورکانیان هند از ایران جدا شد.

۲۶۰ ۴ هنرمندان قزوین در دورهٔ شاه تهماسب، آثار برجسته‌ای پدید آوردند. شاه تهماسب از نقاشان و هنرمندان چیره‌دست زمان خود بود. مجموعهٔ آثار خلق‌شده در دومین پایتخت صفوی از ویژگی‌ها و نوآوری‌هایی برخوردار بود که موجب شد سبک نقاشی آنان، به عنوان **مکتب نگارگری قزوین** نامیده و معروف شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پایه‌گذاری مکتب اصفهان: دوران **شاه عباس اول**

۲) پایه‌گذاری مکتب تبریز: دوران **شاه اسماعیل**

۳) اوج شکوفایی هنر نگارگری: دوران **شاه عباس اول**

جغرافیا

۲۶۱ ۳ بهتر است در زمان وقوع زمین‌لرزه، خونسردی خود را حفظ کنیم، **از ساختمان‌های بلند و تیرهای چراغ برق فاصله بگیریم، از پله‌ها و آسانسور استفاده نکنیم** و به زمین‌های باز پناه ببریم.

۲۶۲ ۳ الف) حجم بارش و مدت زمان آن نقش مهمی در وقوع سیل دارد. ← **ص**

ب) بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند. ← **ص**

ج) هر قدر حوضهٔ آبخیز یک رود، وسیع‌تر باشد، آبدهی آن نیز بیشتر است ← **ص**

د) شکل حوضه، شیب و تعداد انشعابات حوضه رابطهٔ مستقیمی با سیل‌خیزی رود دارند ← **ص**

۲۶۳ ۴ مخاطرات طبیعی مانند **زلزله و سیل** می‌توانند بحران ایجاد کنند.

۲۶۴ ۳ **کاهش یا از بین رفتن محصولات کشاورزی و بروز قحطی و گرسنگی**، مهم‌ترین پیامد خشکسالی است.

۲۶۵ ۲ گسل‌های **همگرا** میزان تخریب و خسارت بیشتری در زمین‌لرزه دارند.

۲۶۶ ۱ **شناخت موقعیت گسل‌ها** در درک عمل زمین‌لرزه اهمیت زیادی دارد.

۲۶۷ ۲ در زمین‌لرزه‌ها جابه‌جایی زمین براساس **شدت و بزرگی** اندازه‌گیری می‌شود.

۲۶۸ ۳ کمربند **کوهستانی آلپ ـ هیمالیا**: جایی که پوستهٔ تشکیل‌دهندهٔ قارهٔ آسیا ـ اروپا به پوستهٔ تشکیل‌دهندهٔ قارهٔ آفریقا و هند برخورد می‌کند.

۲۶۹ ۲ علت اصلی لرزه‌خیزی ایران همگرایی **صفحات عربستان و اقیانوس هند ـ اوراسیا** است.

۲۷۰ ۴ **به حجم آبی که در زمانی مشخص از یک مقطع معین رود عبور می‌کند**، آبدهی رود یا دبی **می‌گویند.**

۲۷۱ ۳ ایران **در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقهٔ معتدلهٔ نیمکرهٔ شمالی** و همچنین **در ۴۴ تا ۶۳ درجهٔ طول شرقی** واقع شده است.

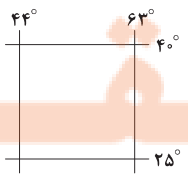

۲۷۲ ۱ **بررسی عبارت نادرست:**

ب) کوه‌های البرز از تنگهٔ منجیل شروع شده و در امتداد **غربی ـ شرقی** تا کوه‌های شاه‌کوه در نزدیکی شاهرود و گردنهٔ خوش ییلاق ادامه دارند.

تلاشی درمسیر موفقیت

۲۷۳ ۲ الف) ناهمواری‌های جدید بر اثر فرسایش بادی ← دشت **لوت**

ب) انحلال مواد آهکی ← **ماهی‌دشت** ـ دشت ارژن

ج) انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست ← دشت **نهاوند**

۲۷۴ ۳ **بررسی عبارت‌های نادرست:**

الف) تودهٔ هوای مرطوب موسمی، از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب **شرقی** ایران می‌شود.

ج) تودهٔ هوای سرد و خشک سیبری، در دورهٔ سرد وارد ایران شده و موجب بارش در **سواحل خزر** می‌شود.

۲۷۵ ۴ از ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد دریای عمان: **عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران، امکان ساخت و توسعهٔ بدون محدودیت بنادر به ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی را فراهم ساخته است.**

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) از جمله دلایل اهمیت **دریای خزر** می‌توان به تجارت دریایی و بهره‌برداری از منابع نفت و گاز اشاره کرد. عمق دریای عمان گاهی تا **۲۰۰۰ متر** هم می‌رسد.

ج) بعضی تالاب‌های حاشیهٔ **دریای خزر**، محل توقف پرندگان مهاجر است.

۲۷۶ ۲ در دوران سلوکیان کشور به **۷۲** بخش و در دورهٔ عباسیان قلمرو جغرافیایی به **۳۱** ایالت تقسیم شد.

۲۷۷ ۴ شهرها با توجه به **چگونگی پیدایش** و **کارکردهای مختلف** خود شکل‌های متفاوتی دارند.

۲۷۸ ۲ مهاجرت معکوس به **حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها** گفته می‌شود.

۲۷۹ ۳ جمعیت عشایری کم‌تر از **۲**٪ از جمعیت کشور است، آنان **۲۵**٪ واحد دامی و ۲۰٪ از تولید پروتئین مربوط به دام کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

۲۸۰ ۲ الف) ژئوتوریسم ← **گردشگری زمین‌گردی**

ب) ایران از نظر جاذبه‌های طبیعی، دارای رتبهٔ **پنجم** در جهان است.

ج) **آموزش و پرورش** از مهم‌ترین نظام‌های اجتماعی هر جامعه محسوب می‌شود.

۲۸۱ ۲ **پراکندگی کانون‌های فشار** بر روی کرهٔ زمین، از عوامل مهم گردش عمومی هوا و تغییرات آب و هوای نواحی است.

۲۸۲ ۲ در کوهستان‌ها با توجه به شرایط آب و هوایی و جنس سنگ‌ها، پیوسته هوازدگی **مکانیکی و شیمیایی** رخ می‌دهد.

۲۸۳ ۳ فعالیت‌های نوع دوم اقتصادی (صنعت): شامل فعالیت‌هایی است که **طی آن‌ها منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند.**

۲۸۴ ۴ کشور **بلژیک** سال‌ها کنگو را غارت و چپاول کرد و الجزایر سال‌ها مستعمرهٔ **فرانسه** بود.

۲۸۵ ۳ نواحی بیابانی به دلیل **آسمان صاف و بدون ابر** برای تحقیقات نجومی و صنایع هوافضا مناسب هستند.

۲۸۶ ۲ براساس نمونهٔ ذکرشده در کتاب درسی، جهان به **شش** ناحیهٔ وسیع فرهنگی تقسیم شده است. در بین عناصر فرهنگی **دین** نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد و **زبان** از مهم‌ترین شاخص‌های فرهنگی است.

۲۸۷ ۳ کشورهای استرالیا، زلاندنو، **آرژانتین**، **برزیل** و ایالات متحدهٔ آمریکا از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند.

۲۸۸ ۱ از جمله کشورهای پیرامون در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین، می‌توان به کشورهای **افغانستان**، بنگلادش، **مراکش**، نامبیا، پرو و **نیکاراگوئه** اشاره کرد.

۲۸۹ ۴ مرز بین **کرهٔ شمالی و کرهٔ جنوبی** در مدار ۳۸ درجهٔ شمالی از نوع مصنوعی و تحمیلی است.

۲۹۰ ۳ **کشور** عبارت است از یک ناحیهٔ سیاسی مستقل که دارای سرزمین مشخص، جمعیت دائمی و مقیم و حکومت مرکزی است و بر امور داخلی و خارجی خود حاکمیت دارد.

تلاشی درمسیرموفقیت

فلسفه

۲۹۱ ۳ نگاه ابن‌سینا به طبیعت با نگاه کسی که فقط در زیست‌شناسی یا طبیعت‌شناسی تخصص دارد، **متفاوت** است.

۲۹۲ ۴ از نظر ابن‌سینا، **طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که دارای حرکت است و رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد جزء ذات عالم طبیعت و از آن جدایی‌ناپذیر است.**

۲۹۳ ۳ از نظر ابن‌سینا، آن‌چه ظاهراً شر و بدی به نظر می‌رسد، مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا حتی وقایع ویرانگر طبیعی هم‌چون **سیل و زلزله، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند. به همین جهت، با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت نمی‌توان دربارهٔ آن داوری کلی کرد.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) به‌نظر ابن‌سینا، زلزله **نقش ویژهٔ خود را در اعتدال طبیعت به انجام می‌رساند.**

۲) ابن‌سینا از ما می‌خواهد وقایع جهان را در یک نظم **کلی** جهانی مورد بررسی قرار دهیم.

۴) به نظر ابن‌سینا با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت **نمی‌توان** دربارهٔ آن داوری کلی کرد.

۲۹۴ ۱ از نظر ابن‌سینا، خداوند، عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همهٔ اجزای آن چنان ترکیب و تألیف شده‌اند که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن را تحقق می‌بخشند. ابن‌سینا از ما می‌خواهد که علاوه‌بر مطالعهٔ عالم طبیعت برای کشف ویژگی‌ها و روابط پدیده‌های آن، در رابطهٔ وجودی این عالم با مبدأ کل جهان هستی نیز تأمل کنیم. پس می‌توان نتیجه گرفت که ابن‌سینا می‌کوشد تا جهان طبیعت را در رابطه با مبدأ وجود بررسی کند، بنابراین **طبیعت‌شناسی ابن‌سینا، سبب دور شدن وی از توجه به خداوند و مراتب معنوی و ابعاد متعالی جهان نشده است.**

۲۹۵ ۲ حکمت اشراق نوعی بحث از وجود است که تنها به نیروی عقل و ترتیب استدلال اکتفا نمی‌کند بلکه، آن را با سیر و سلوک قلبی نیز همراه می‌سازد. فیلسوف اشراقی می‌کوشد آن‌چه را در مقام بحث و استدلال به دست آورده، با شهود قلبی و تجربهٔ درونی دریابد و به ذائقهٔ دل برساند و آن‌چه را از طریق شهود کسب کرده است، با استدلال و برهان به دیگران برساند. بنابراین **سهروردی سعی کرد موضوعی را که از طریق شهود دریافت می‌کند، در قالب استدلال فلسفی ارائه دهد و آن را وارد فلسفهٔ اشراقی خود نماید.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شهود برای سهروردی فقط جنبهٔ الهام‌بخشی **دارد.**

۳) فلسفهٔ سهروردی از روش فلسفی و استدلالی خارج **نمی‌شود.**

۴) سهروردی می‌کوشد آن‌چه را در مقام بحث و استدلال به دست آورده، با شهود قلبی و تجربهٔ درونی دریابد و به ذائقهٔ دل برساند و آن‌چه را از طریق شهود کسب کرده است، با **استدلال و برهان** به دیگران برساند.

۲۹۶ ۲ **قطب‌الدین رازی** یکی از پیروان اشراق می‌گوید: «حکمت اشراق، حکمتی است که اساس و بنیان آن اشراق است. اشراق نیز عبارت است از کشف و شهود و این حکمت همان حکمت شرقیانی است که اهل فارس بوده‌اند، زیرا حکمت آن‌ها هم شهودی و کشفی بوده است. این حکمت از آن‌رو اشراقی خوانده شده که از ظهور و انوار **عقلی** و تابش آن‌ها بر **نفس** انسان‌های کامل به دست می‌آید.»

۲۹۷ ۴ براساس بیانی که شیخ اشراق از «اشراق» دارد، مفهوم «نور» را به جای مفهوم «وجود» وارد فرهنگ فلسفی خود می‌نماید و همهٔ مباحث خود را پیرامون نور و مراتب آن و ظلمت و درجات آن ساماندهی می‌کند. به عقیدهٔ سهروردی، **هر واقعیتی «نور» است اما نه نور مطلق**، بلکه درجه‌ای است از نور. پس، تفاوت موجودات، مربوط به شدت و ضعفِ نورانیت آن‌هاست. ملاصدرا نیز وجود را دارای مراتب می‌دانست.

۲۹۸ ۳ شیخ اشراق مبدأ جهان و خالق هستی را **نور محض** می‌داند و او را «نورالانوار» می‌نامد. **اشیای دیگر از تابش و پرتو نورالانوار پدید آمده‌اند.** به نظر سهروردی، ذات نخستین و نور مطلق، یعنی خدا، پیوسته نورافشانی می‌کند و بدین ترتیب، متجلی می‌شود و همهٔ چیزها را به وجود می‌آورد و با اشعهٔ خود به آن‌ها حیات می‌بخشد. همه‌چیز در این جهان پرتوی از نور ذات اوست.

۲۹۹ ۲ ذات نخستین و نور مطلق، یعنی خدا، پیوسته نورافشانی می‌کند و بدین ترتیب، متجلّی می‌شود و همهٔ چیزها را به وجود می‌آورد و با اشعهٔ خود به آن‌ها حیات می‌بخشد. همه‌چیز در این جهان پرتوی از نور ذات اوست و هر زیبایی و کمالی، موهبتی از رحمت اوست و رستگاری، عبارت از وصول کامل به این روشنی است. پس به نظر سهروردی، **رستگاری، وصول کامل به نور مطلق یا همان روشنی محض است.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کلمهٔ اشراق از ریشهٔ شرق به معنی تابیدن نور است و به **جهت جغرافیایی عرفانی مشرق** مربوط می‌شود.

۳ و ۴) بیانگر دیدگاه **ابن‌سینا** است.

۳۰۰ ۱ بسیاری از متکلمان با فلسفه مخالف بودند و از فیلسوفان انتقاد می‌کردند. برخی از این انتقادها آن‌قدر شدید بود که **مانع گسترش فلسفه در میان مردم شد** و فلسفه را پس از ابن‌سینا، در بخش‌هایی از جهان اسلام به رکود کشاند. البته در ایران این انتقادها و حمله‌ها تأثیر کم‌تری داشت و فلسفه هم‌چنان زنده ماند.

۳۰۱ ۴ ملاصدرا در مقام فیلسوف **می‌داند که میزان و ملاک فلسفی بودنِ یک متن یا سخن، این است که اولاً هر مبحثی که طرح می‌کند، به موضوع فلسفه، یعنی وجود و مسائل بنیادی آن، مربوط باشد و ثانیاً متکی بر عقل و استدلال عقلی باشد،** نه شهود قلبی و یا بیان نقلی و قرآنی. ایشان این اصل را در آثار فلسفی خود، به خصوص در اسفار، مراعات کرده و در هر موردی که از شهود یا وحی الهی بهره برده، از این دو منبع نه به عنوان پایهٔ استدلال بلکه به عنوان تأیید و شاهد کمک گرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ملاصدرا بعد از پرداختن به مباحث عمومی فلسفه به مباحث مربوط به **توحید و صفات الهی** می‌پردازد.

۲) بخش چهارم کتاب **اسفار اربعهٔ** خود را به «علم النفس» و مراحل شکل‌گیری آن تا رسیدن به مرحلهٔ معاد اختصاص داده است.

۳) براساس بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا یعنی اصالت وجود، وی آثار مختلف موجودات را به **مرتبهٔ** وجودی هر موجود نسبت می‌داد.

۳۰۲ ۲ در درس اول خواندیم که ابن‌سینا در حدود شش قرن پیش از ملاصدرا نظر داد که ما از هر شیء خارجی، دو مفهوم «هستی» و «چیستی» یا وجود و ماهیت را به دست می‌آوریم. این دو مفهوم، غیر یک‌دیگرند، یعنی دو مفهوم متغایر و متفاوت‌اند. بعد از ابن‌سینا و گذشت سالیان، برخی فلاسفه این سؤال را مطرح کردند که: حال که آن شیء خارجی که منشأ پیدایش این **دو مفهوم متغایر در ذهن ما** شده، یکی است، این یک شیء واقعاً و حقیقتاً مصداق کدام‌یک از این دو مفهوم است؟ وجود یا ماهیت؟

۳۰۳ ۱ ملاصدرا با تلفیق اصل اصالت وجود با این نکته که مفهوم وجود، مشترک میان همهٔ اشیاست، نتیجه گرفت که حقیقت، یکی بیش نیست و جایی برای تکثر واقعی در عالم وجود ندارد. عبارت «همو هم اول است و هم آخر هم ظاهر است و هم باطن و او به هر چیزی علیم است» تأییدی بر همین مطلب است و نشان می‌دهد که **حقیقت یکی است و این کثرت‌ها، در همان حد همان موج و سایه هستند.**

۳۰۴ ۱ مهم‌ترین و مشهورترین اثر فلسفی ملاصدرا «الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة» می‌باشد که با الهام از **سفر چهارمرحله‌ای عارفان** در چهار بخش اصلی تألیف و تنظیم شده است. سفر اول عارفان «سفر از خلق به حق» است که ملاصدرا **مباحث عمومی فلسفه** را در این بخش کتاب خود قرار داده است.

۳۰۵ ۲ بهره‌مندی ملاصدرا از عرفان و شهود یا وحی قرآنی، فلسفهٔ او را از معیارهای پذیرفته‌شده در دانش فلسفه تهی نساخت و به عرفان یا کلام تبدیل نکرد؛ زیرا وی در مقام فیلسوف می‌داند که میزان و ملاک فلسفی بودنِ یک متن یا سخن، این است که اولاً هر مبحثی که طرح می‌کند، به موضوع فلسفه، یعنی وجود و مسائل بنیادی آن، مربوط باشد و ثانیاً متکی بر عقل و استدلال عقلی باشد، نه شهود قلبی و یا بیان نقلی و قرآنی. ایشان این اصل را در آثار فلسفی خود، به خصوص در اسفار، مراعات کرده و **در هر موردی که از شهود یا وحی الهی بهره برده، از این دو منبع نه به عنوان پایهٔ استدلال بلکه به عنوان تأیید و شاهد کمک گرفته است.**

۳۰۶ ۴ اولین مرحله از مراحل اندیشه‌ورزی و تفکر در انسان، **«روبه‌رو شدن با مسئله»** است. پس در تفکر، ابتدا ما با یک مسئله روبه‌رو می‌شویم. به عنوان نمونه، **شکل خاصی از چینش ستارگان را در آسمان شب مشاهده می‌کنیم.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بیانگر مرحلهٔ **سوم** تفکر است و آن زمانی است که ما در اندوخته‌های خود، تفکر می‌کنیم و برای پاسخ دادن به سؤال، استدلال تنظیم می‌کنیم.

۲) بیانگر مرحلهٔ **دوم** تفکر است و آن زمانی است که ما پس از روبه‌رو شدن با یک مسئله، طرح سؤال می‌کنیم.

۳) بیانگر مرحلهٔ **چهارم** تفکر است. نتیجهٔ مرحلهٔ اول تا سوم از مراحل تفکر و اندیشه‌ورزی، رسیدن به پاسخ آن مسئله‌ای است که با آن روبه‌رو شده‌ایم.

۳۰۷ ۲ ملاصدرا، فیلسوف بزرگ اسلامی مشغول بودن به امور عادی زندگی و تفکر در آن‌ها را «فطرت اول» و **ورود پرسش‌های اساسی و تفکر در آن‌ها** را «فطرت ثانی» می‌نامد. وی ماندن در فطرت اول را شایستهٔ انسان نمی‌داند و از انسان‌ها می‌خواهد که بکوشند از فطرت اول عبور کنند و به فطرت ثانی که مرحله‌ای برتر و عالی‌تر است، برسند.

۳۰۸ ۴ **لفظ فلسفه معرب کلمهٔ «فیلوسوفیا» به معنی دوستداری دانایی است. این واژه بعدها به معنی دانش ارتقا پیدا کرد. در حالی‌که کلمهٔ «سوفیست» که مفهوم اصلی آن دانشمند بود، معنای خود را از دست داد و مفهوم مغالطه‌کار به خود گرفت.**

۳۰۹ ۳ بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه به دو بخش «هستی‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» تقسیم می‌شود و بر همین مبنا، عبارت **«درک واقعیت‌های هستی امکان‌پذیر است»** که در معرفت‌شناسی مورد بحث قرار می‌گیرد، به ریشهٔ فلسفه برمی‌گردد. از سوی دیگر، عبارت **«زیبایی امری نسبی است و منحصر در زیبایی مادی نیست»** به فلسفهٔ هنر برمی‌گردد که از شاخه‌های فلسفه یا همان فلسفه‌های مضاف به شمار می‌رود.

۳۱۰ ۱ فلسفه‌های مضاف **عهده‌دار نشان دادن ارتباط فلسفه با علوم هستند** و آن‌چه در فلسفه‌های مضاف پذیرفته شود، اساس و شالودهٔ نظریات در علوم قرار می‌گیرد.

۳۱۱ ۴ برخی آدم‌ها کم‌تر به اموری مانند حقیقت انسان و جهان می‌اندیشند و به همان اندازه‌ای که از دور و برشان آموخته‌اند، قناعت می‌کنند، در نتیجه در انتخاب هدف نیز دقت نظر چندانی ندارند و بیشتر دنباله‌روی دیگران‌اند.

۳۱۲ ۳ اگر ما اطرافیان خود را زیر نظر بگیریم، می‌توانیم از لابه‌لای حرف‌هایی که می‌زنند یا رفتارهایی که دارند، برخی از ریشه‌های فکری آنان را کشف کنیم و بدانیم که آن‌ها چه عقیده و طرز فکری دارند و **اگر بتوانیم این طرز فکرها و عقیده‌ها را خوب تحلیل کنیم، می‌توانیم حدس بزنیم که آن‌ها در زندگی خود به دنبال چه اهدافی هستند و زندگی برای آنان چه معنایی دارد.**

۳۱۳ **۲** بسیاری از مواقع، افراد یک جامعه افکار و عقایدی را می‌پذیرند که پشتوانهٔ عقلی و منطقی محکمی ندارند، بلکه بر اثر مرور زمان و یا انتقال از نسلی به نسل بعد، به صورت یک عادت درآمده است و اکثر افراد جامعه، بدون دلیل آن‌ها را پذیرفته‌اند. افراد متفکر و اندیشمند این جوامع، افکار باطل را مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهند. از آن‌جا که این عقاید مورد پذیرش مردم است، در ابتدا مردم سخنان این متفکران را نمی‌پذیرند و حتی دیدگاه آن متفکران را باطل و انحرافی می‌نامند. بنابراین مشکل اصلی اندیشمندان هر جامعه‌ای، نامأنوس بودن سخنان آن‌ها برای افراد عادی جامعه است. افراد عادی، به وضع موجود خود عادت کرده‌اند و هر کس بخواهد این عادت را به هم بریزد برای آنان سخت و دردآور است. اینان چون اهل تفکر فلسفی نیستند، وضع موجود را می‌پسندند و از تغییر و تحول بیزارند.

۳۱۴ **۲** نیروی عقل، علاوه بر استفاده از حواس بیرونی، مانند چشم و گوش، می‌تواند حالات درونی نفس مانند شادی، درد، محبت، دشمنی، عصبانیت و خوشحالی را شناسایی کند و دربارهٔ آن‌ها نظر دهد. مثلاً انسان می‌تواند به کمک **عقل** خود، علل پیدایش شادی و افسردگی را کشف کند و دربارهٔ آن‌ها توضیح دهد. **ذات و صفات خداوند** را نمی‌توان با حس و تجربه درک کرد و شناخت آن‌ها مستلزم بهره‌گیری از قواعد شناخت عقلی است.

۳۱۵ **۳** قدرت و توانایی عقل، به انسان امکان می‌دهد تا یافته‌هایی سودمند دربارهٔ کل هستی، که **امکان درک تجربی آن هیچ‌گاه وجود ندارد**، به دست بیاورد و این **یافته‌های عقلانی** را اساس سایر دانش‌ها قرار دهد و پایه‌های زندگی خود را بر آن‌ها استوار سازد.

۳۱۶ **۳** یکی از مسائل مورد توجه فیلسوفان از ابتدای شکل‌گیری فلسفه تاکنون مسئلهٔ «حقیقت انسان» بوده است. آن‌ها در این مورد نظرات مختلف و گاه متضادی بیان کرده‌اند. **بیان نظرات فلاسفه و تأمل در آن‌ها می‌تواند ما را برای رسیدن به یک دیدگاه روشن کمک کند.**

۳۱۷ **۲** مارکس، انسان را فقط یک موجود مادی می‌دانست که نیازهای اصلی او را نیازهای مادی تشکیل می‌دهند و نیازهایی مانند نیاز به اجتماع و قانون و نیاز به اخلاق، همه به خاطر **نیازهای مادی** پیدا شده‌اند.

۳۱۸ **۱** همهٔ فیلسوفان مسلمان، انسان را موجودی دوبُعدی و متشکل از روح و جسم می‌دانند، لذا می‌توان گفت که اساس نظرات آنان در مورد حقیقت انسان، **پذیرش روح و جسم** است، اما نظرات آنان در مورد نحوهٔ ارتباط روح و بدن و چگونگی تعلق روح به بدن تفاوت دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

۲) بیانگر نظر **ابن‌سینا** است.
۳) بیانگر نظر **ملاصدرا** است.
۴) بیانگر نظر **سهروردی** است.

۳۱۹ **۱** ابن‌سینا **هم‌چون عارفان** برای روح جایگاهی بسیار رفیع در نظام خلقت قائل شد. او برای توصیف بی‌قراری و کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی‌اش، شعری به زبان عربی سرود و وضعیت روح را با بیانی **تمثیلی**، در آن شرح داد.

۳۲۰ **۴** فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست و عموم کسانی که بُعد روحی و معنوی را باور ندارند، **ریشه‌های فعل اخلاقی را در همان رفتار طبیعی انسان جست‌وجو می‌کنند**. از نظر آنان، گروه انسان، مانند سایر موجودات، هر کاری را برای منافع طبیعی خود انجام می‌دهد.

تلاشی درستیر موفقیت

تلاشی در مسیر موفقیت

ترنج بوک

- دانلود گام به گام تمام دروس
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- دانلود نمونه سوالات امتحانی
- مشاوره کنکور
- فیلم های انگیزشی

Www.ToranjBook.Net

ToranjBook_Net

ToranjBook_Net